

Analýza demografického, sociálního a ekonomického vývoje Ústeckého kraje v letech 2000 – 2003

ÚVOD

Zpracovaný materiál předkládá komplexní pohled na demografický, sociální a ekonomický vývoj kraje od roku 2000, tedy od roku, kdy kraj v této podobě vznikl. Kraje byly stanoveny ústavním zákonem č. 347/1997 o vyšších územních samosprávních celcích. Tímto zákonem, který vstoupil v platnost 1. ledna 2000, bylo území České republiky rozděleno do 14 krajů.

Analýza vychází především z dat shromažďovaných státní statistikou, jsou však v ní obsaženy rovněž poznatky ze statistických zjišťování, která jsou organizována jinými rezorty. V tomto rozsahu analýzy samozřejmě není možno se podrobně věnovat všem oblastem. Proto bychom chtěli upozornit na Statistickou ročenku Ústeckého kraje, která bude vydána ve 4. čtvrtletí letošního roku a bude obsahovat rozsáhlé údaje nejen o vývoji celého kraje v posledních letech, ale také mezikrajová a meziokresní srovnání a vybrané údaje o správních obvodech obcí s rozšířenou působností, městech a také základní údaje o jednotlivých obcích. Krajská reprezentace ČSÚ má kromě toho k dispozici poměrně rozsáhlé databáze, z nichž lze podle přání zákazníka dělat výběry dat nejrůznějších kombinací.

CHARAKTERISTIKA KRAJE

Ústecký kraj leží na severozápadě České republiky, kde hraničí se Spolkovou republikou Německo a to se spolkovou zemí Sasko. Na severovýchodě sousedí Ústecký kraj s Libereckým krajem, na západě s Karlovarským a z malé části i s krajem Plzeňským a na jihovýchodě se Středočeským krajem.

Povrch kraje je z geografického hlediska velmi rozdílný, příroda je rozmanitá a pestrá. Podél hranic s Německem je oblast uzavřena pásmem Krušných hor, Labskými pískovci a Lužickými horami. Na jihovýchodě kraje se rozprostírají roviny tzv. Česká křídlová tabule, ze kterých vystupuje historicky nejznámější hora Čech, Říp a České středohoří se svým nejvyšším vrcholem Milešovkou. Nejvýše položené místo na území kraje leží na úbočí nejvyšší hory Krušných hor, Klínovce, jehož vrchol se nachází již na území kraje Karlovarského. Jestliže pomineme dna povrchových dolů, je nejnižší položeným bodem kraje hladina řeky Labe u Hřenska (115 m n. m.), což je zároveň nejnižší položené místo v ČR. Největším vodním tokem na území kraje je řeka Labe, zleva se vlévá druhý největší levostranný labský přítok Ohře a řeka Bílina. Z pravé strany se do Labe vlévá na území kraje Ploučnice, posledním pravostranným přítokem na našem území je řeka Kamenice. V kraji jsou rovněž prameny minerálních a termálních vod. Největší vodní plochou je Nechranická nádrž, vybudovaná na řece Ohři v západní části kraje.

Rozloha kraje je 5 335 km², což představuje 6,8 % rozlohy České republiky. Zemědělská půda zaujímá více než 50 % území kraje, lesy se rozkládají na 30 % a vodní plochy na 2 % území.

Ústecký kraj se vyznačuje značnou rozdílností jak z hlediska přírodních podmínek, tak i z hlediska hospodářské struktury, hustoty osídlení a stavu životního prostředí. Hospodářský význam kraje je historicky dán značným nerostným bohatstvím, zejména rozsáhlými ložisky hnědého uhlí, uloženými nízko pod povrchem. Hnědohorná pánev se rozkládá pod svahy Krušných hor, táhne se od Ústí nad Labem až po Kadaň. Z dalších důležitých surovin, těžících se v kraji, jsou významná ložiska kvalitních sklářských a slévárenských písků a stavebního kamene. V kraji lze vymezit čtyři oblasti, které se od sebe významně odlišují. Je to oblast s vysoce rozvinutou průmyslovou výrobou, která je soustředěna především v Podkrušnohoří (okresy Chomutov, Most, Teplice a částečně Ústí nad Labem). Z odvětví má významné postavení energetika, těžba uhlí, strojírenství, chemický a sklářský průmysl. Další oblastí je Litoměřicko a Lounsko, které jsou významné svou produkcí chmele a zeleniny. Zvláště Polabí a Poohří jsou proslulými ovocnářskými oblastmi, nazývané Zahradou Čech. Skvělou pověst mají i vína pěstovaná na Litoměřicku. Oblast Krušných hor je velmi řídko osídleným horským pásem s omezenými hospodářskými aktivitami a nakonec oblast Děčínska není ani územím s koncentrací těžkého průmyslu ani oblastí zemědělskou. Jeho severní část Šluknovsko je svou odlehlostí a obtížnou dostupností z centrální části kraje typicky periferním územím.

Ústecký kraj je rozdělen do sedmi okresů (Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem), které se dále člení na 354 obcí nejrůznější velikosti, z toho je 46 obcí se statutem města. Od 1. 1. 2003 vstoupila do 2. fáze reforma veřejné správy, která stanovila vyhláškou správní obvody obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem, včetně jejich sídel. Od tohoto data vzniklo v Ústeckém kraji 16 správních obvodů obcí s rozšířenou působností: Bílina, Děčín, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf a Žatec a 30 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

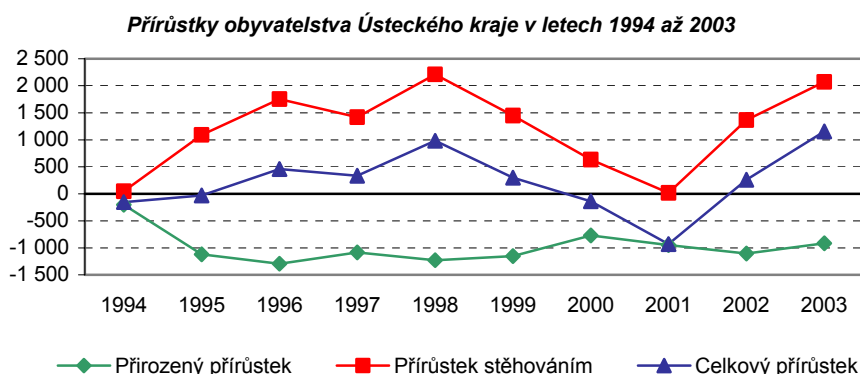
OBYVATELSTVO

Demografický vývoj kraje

Při hodnocení vývoje **počtu obyvatelstva** v Ústeckém kraji vycházíme z roku 2001, protože v březnu tohoto roku se konalo Sčítání lidu, domů a bytů, které upravilo stavy obyvatelstva a srovnalo odchylky, které vznikají v demografických bilancích vždy v desetiletém období mezi sčítáními. V roce 2001 žilo v Ústeckém kraji 820,2 tisíc obyvatel, k 31. 12. 2003 se jejich počet zvýšil na 820,9 tisíc. Vývoj populace Ústeckého kraje je v posledních deseti letech odlišný od předchozího období. Až do roku 1994 obyvatelstvo v kraji přibývalo přirozenou měnou, ale stěhováním ubývalo. Od roku 1994 začínají počty zemřelých v jednotlivých letech převyšovat počty narozených a počty přistěhovalých do kraje jsou vyšší než počty vystěhovalých.

Počty živě **narozených** dětí v Ústeckém kraji poprvé klesly pod hranici 8 000 v roce 1996 a teprve v roce 2000 se k této hodnotě znovu vrátily, v následujícím roce počet živě narozených mírně klesl, ale od roku 2002 už docházelo k mírnému nárůstu ročního počtu narozených. V roce 2003 se živě narodilo v Ústeckém kraji 8 344 dětí, což je o 341 dětí více, než v roce 2000. Ve sledovaném období také vzrostla **hrubá míra porodnosti**, a to z 9,7 živě narozených dětí na 1 000 obyvatel středního stavu v roce 2000 na 10,2 v roce 2003. Ústecký kraj má trvale vyšší míru porodnosti než činí republikový průměr (ČR 9,2 v roce 2003).

Během uplynulých čtyř let lze zaznamenat kolísání počtu **zemřelých** okolo devítitisícové hranice. Počty zemřelých ve všech sledovaných letech přesáhly počty narozených, tudíž přirozený přírůstek za období 2001 až 2003 dosáhl záporných hodnot (téměř -3 000 osob). **Hrubá míra úmrtnosti** se v posledních čtyřech letech zvyšovala, z 10,6 zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu v roce 2000 na 11,3 v roce 2003. V porovnání s ČR je v Ústeckém kraji vyšší hrubá míra úmrtnosti (ČR 10,9 v roce 2003).

Počty **přistěhovalých** do Ústeckého kraje se v průběhu sledovaných let zvyšovaly, v roce 2003 se přistěhovalo do kraje 8 877 osob, což je o 2 351 osob více než v roce 2000. Zvyšovaly se i počty **vystěhovalých**, z 4 597 v roce 2000 na 6 805 v roce 2003. **Migrační saldo** ve všech sledovaných letech nabývalo kladných hodnot, za celé období dosáhlo téměř 3,5 tisíc osob. V roce 2003 v relativním vyjádření představovalo 2,5 obyvatele na 1 000 obyvatel středního stavu, což je hodnota odpovídající průměru v ČR, ale i tak kladné migrační saldo nedokázalo v některých letech vyrovnat ztrátu z přirozené měny, zvláště v letech 2000 a 2001. Hlavními uvedenými důvody stěhování jak do kraje, tak i z kraje je následování rodinného příslušníka a bytové důvody.

Počet **potratů** se již od počátku 90. let v celé ČR výrazně snižuje. V roce 2003 bylo v kraji zaznamenáno 4 753 potratů, což je o 351 potratů méně než v roce 2000 a během celého čtyřletého období docházelo k poklesu. Počet potratů na 1 000 obyvatel středního stavu klesl z 6,2 v roce 2000 na 5,8 v roce 2003. I tak Ústecký kraj zaujímá v celorepublikovém srovnání v počtu potratů na 1 000 obyvatel po kraji Karlovarském druhé místo (ČR 4,1 v roce 2003). V průběhu posledních čtyř let se v kraji snížil počet potratů na 100 živě narozených, z 63,4 v roce 2000 na 56,8 v roce 2003.

Počet **sňatků** se od roku 2000 příliš neměnil, mírně převyšoval hranici 4 400 sňatků za rok, ale v roce 2003 došlo k poklesu počtu sňatků pod čtyřtisícovou hranici. Tento vývoj ale kopíruje celorepublikový trend, kdy v roce 2003 došlo v ČR k výraznému snížení počtu sňatků proti předchozím rokům. Úroveň sňatečnosti je v Ústeckém kraji vyšší než v průměru v celé ČR, ale v průběhu posledních dvou let došlo ke zmenšení rozdílu ve výši sňatečnosti mezi Ústeckým krajem a průměrem ČR.

V roce 2001 byl v kraji zaznamenán výrazný nárůst počtu **rozvodů** na 1 000 obyvatel středního stavu proti předchozímu roku (4,0 v roce 2001, 3,3 v roce 2000), ale v následujících letech došlo k mírnému poklesu tohoto ukazatele (3,8 rok 2002 i 2003). Počtem rozvodů na 1 000 obyvatel se Ústecký kraj řadí

v celorepublikovém srovnání na druhé místo za kraj Karlovarský a proti průměru ČR evidujeme v kraji o 0,6 rozvodu na 1 000 obyvatel středního stavu více.

Ústecký kraj má v mezikrajovém srovnání nejmladší **věkovou strukturu**, průměrný věk v roce 2003 byl 38,5 roku (ČR 39,5 roku), od roku 2000 bylo zjištěno zvýšení tohoto ukazatele o 0,8 roku (v ČR nárůst o 0,7). V Ústeckém kraji je také nejnižší index stárí, který říká, že na sto dětí do čtrnácti let připadá 76 obyvatel ve věku 65 let a starších (v České republice 92). V roce 2000 tento ukazatel dosahoval v Ústeckém kraji hodnoty 72 a v ČR 86. Mezi lety 2000 a 2003 klesl počet dětí do 15 let skoro o 6%. Počet osob starších 65 let se v průběhu posledních čtyř let rovněž snížil, ale pouze o 0,4 %.

V průběhu posledních čtyř let došlo k prodloužení **naděje dožití** jak u mužů, tak i u žen. I tak je naděje dožití při narození v Ústeckém kraji nejnižší z celé České republiky. U mužů je to v roce 2003 69,7 let (ČR 72,0), u žen 76,9 (ČR 78,5).

Srovnáme-li přirozený pohyb obyvatel v letech 2000 až 2003 a v letech 1996 až 1999, zaznamenáme v posledních čtyřech letech zvýšení absolutního počtu živě narozených o 3,8 % proti předchozímu období. V letech 2000 až 2003 výrazně stoupl počet narozených mimo manželství, o téměř 30 %. Také byl zaznamenán nárůst mrtvě narozených o 12 % (120 mrtvě narozených v období 2000 – 2003).

Počty zemřelých se v těchto dvou porovnávaných obdobích výrazně nezměnily (nárůst o 0,5 %), ale můžeme konstatovat snížení počtů zemřelých do 1 roku o 20 % a rovněž snížení počtu zemřelých do 28 dnů (-22 %). Přirozený přírůstek v obou obdobích dosahoval záporných hodnot, -3 736 obyvatel v letech 2000 až 2003, v období 1996 až 1999 počty zemřelých převýšily počty živě narozených o 4 752 osob. U přírůstku stěhováním byl v posledním čtyřletí zaznamenán významný pokles, o 40 % (4 086 v letech 2000 až 2004, 6 829 v letech 1996 až 1999). Celkový přírůstek v posledních čtyřech letech činil v Ústeckém kraji pouze 350 obyvatel, což je o více než 80 % méně než v období předcházejícím (2 077 obyvatel).

Počty sňatků v posledních čtyřech letech poklesly o 4 % proti počtu sňatků v letech 1996 až 1999, zvýšil se počet rozvodů o 1 %, ale je možno konstatovat snížení počtu potratů o více než 16 %.

Srovnání přirozeného pohybu obyvatel podle okresů Ústeckého kraje v obdobích 1996 - 1999 a 2000 - 2003 (roční průměry)^{*)}

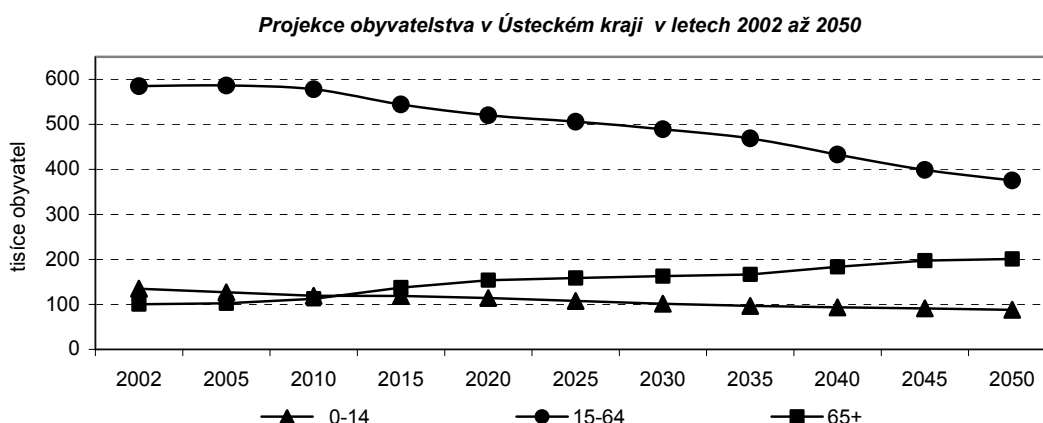
	Narození		Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek	Sňatky	Rozvody	Potraty
	živě	z toho mimo manželství							
Ústecký kraj	1996 - 1999								
	9,5	3,2	10,9	-1,4	2,1	0,6	5,5	3,7	7,1
	9,8	3,3	10,7	-1,0	0,9	-0,1	5,5	3,2	6,9
	9,9	3,8	9,6	0,2	0,5	0,7	5,4	3,5	7,4
	9,0	2,0	11,6	-2,6	3,1	0,5	5,5	3,2	5,4
	9,4	2,8	11,2	-1,8	2,1	0,3	5,2	4,0	6,1
	9,2	3,7	10,7	-1,5	-0,5	-2,0	5,0	4,3	7,1
	9,3	3,2	12,1	-2,8	7,4	4,5	5,5	3,2	8,1
	9,6	3,4	10,4	-0,8	0,9	0,1	6,3	4,3	8,1
	2000 - 2003								
9,9	4,1	11,0	-1,1	1,2	0,1	5,3	3,7	6,0	
Děčín	10,0	4,2	10,9	-0,9	0,2	-0,7	5,7	4,0	5,9
Chomutov	10,1	4,5	10,1	-0,1	0,0	0,0	5,0	3,5	6,0
Litoměřice	9,4	2,8	11,2	-1,9	3,6	1,7	5,5	3,4	4,5
Louny	9,7	3,5	11,6	-1,9	1,6	-0,3	5,3	3,6	5,3
Most	9,6	5,1	10,9	-1,3	-0,5	-1,8	4,7	3,9	5,9
Teplice	9,7	4,1	11,9	-2,2	4,6	2,4	5,3	3,9	7,1
Ústí nad Labem	10,8	4,4	10,8	0,0	-0,7	-0,6	5,6	3,8	6,8

^{*)} Přepočteno na 1 000 obyvatel středního stavu

Počátkem roku 2004 ČSÚ zveřejnil výsledky nové **projekce obyvatelstva** v České republice a následně i v jednotlivých krajích. Tato projekce navazuje na definitivní výsledky SLDB 2001 a základním vstupním údajem byly počty obyvatel podle pohlaví a věku vybilancované k 31. 12. 2002. Projekce do krajů byla vypočtena bez vlivů migrace, pouze na základě přirozené měny obyvatelstva.

V Ústeckém kraji bylo k 31. 12. 2002 819 712 obyvatel. Dle předkládané projekce by se měl počet obyvatel kraje postupně snižovat, po roce 2030 dokonce o více než 4 000 osob ročně. V roce 2050 očekáváme 18,7% úbytek obyvatelstva proti roku 2002. Dojde k zásadní změně věkové skladby obyvatelstva, kdy značně poklesne podíl dětí ve věku 0 až 14 let na celkovém počtu obyvatel (-3,2 % proti roku 2002) a podíl skupiny ve věku 15 až 64 let (-14,9 % proti roku 2002). Naopak značně vzroste podíl osob 65letých a starších (+18,0 % proti roku 2002). Také je očekáváno mezi roky 2002 a 2050 zvýšení naděje dožití při narození, tzv. střední délky života. U žen je to zvýšení o 6,6 let na 83,1 v roce 2050, u mužů se střední délka života prodlouží o 7,3 let na 77,3 v roce 2050.

Je třeba si uvědomit, že projekce představuje pravděpodobný vývoj, ale její naplnění závisí na tom, zda v budoucnu nedojde k neočekávaným demografickým událostem, jako např. značný nárůst porodnosti apod. Skutečný vývoj může být také značně ovlivněn migrací, se kterou se v tomto modelu neuvažuje pro těžkou předvídatelnost tohoto jevu.

Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 1. březnu 2001 dosáhl podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu osob patnáctiletých a starších 5,4 % (v roce 1991 to bylo 4,3 %) a podíl osob s úplným středním vzděláním (včetně vyššího) 25,2 % (v roce 1991 to bylo 20,0 %). Oba tyto podíly jsou nejnižší v celé České republice a za celorepublikovými hodnotami zaostávají v podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel o 3,5 a u středního vzdělání o 3,2 procentního bodu. Nejnižší podíl vysokoškolačků nalezneme v okresech Děčín a Chomutov (4,5 %) a nejvyšší v okrese Ústí nad Labem (7,4 %).

K datu sčítání bylo v Ústeckém kraji sečteno více než 11 tisíc **cizinců** s trvalým nebo dlouhodobým pobytem, kteří tvořili 1,4 % populace Ústeckého kraje. K nejvýznamnějším menšinám patří osoby se státním občanstvím Vietnamu (30 %), Ukrajiny (15,4 %) a Slovenska (14,2 %). Od roku 2001 došlo k metodické změně, kdy se do celkového počtu obyvatelstva započítávají i cizinci s dlouhodobým pobytem, ne pouze cizinci s pobytem trvalým, jak tomu bylo do roku 2000.

Jedním ze základních výsledků sčítání lidu, domů a bytů jsou údaje o počtu, struktuře a vybavení rodin a domácností, které není možno jiným způsobem zjistit. Jsou získány a zpracovány charakteristiky tří kategorií domácností, a to bytových, hospodařících a cenzových. Údaje o bytových domácnostech slouží k hodnocení způsobu a úrovně bydlení, údaje o hospodařících domácnostech napomáhají při sledování životní úrovně a cenzové domácnosti charakterizují rodiny a příbuzenské vztahy v bytových (popřípadě hospodařících) domácnostech.

Struktura domácností

Ve vývoji domácností je období mezi roky 1991 a 2001 charakterizováno nárůstem počtu domácností všech typů, bytových, hospodařících i cenzových, a dochází ke změnám podílů jednotlivých typů cenzových domácností na celkovém počtu těchto domácností. Převažujícím typem domácnosti v Ústeckém kraji jsou **úplné rodiny**, i když mezi posledními sčítáními se jejich počet snížil o 18 017 domácností (8,9 %). Ještě výrazněji se snížil mezi roky 1991 a 2001 počet úplných rodin se závislými dětmi, o 25,1 %. Na rozdíl od sčítání 1991 v roce 2001 převažují úplné rodiny bez závislých dětí nad rodinami se závislými dětmi.

V letech 1991 až 2001 vlivem vysoké rozvodovosti a nízké sňatečnosti se značně zvýšil počet **neúplných rodin**, a to o 43,2 %. Nárůst byl zaznamenán jak u neúplných rodin se závislými dětmi, tak i bez závislých dětí. V čele neúplných rodin stojí ve většině případů žena (85,3 %) a v 16,0 % neúplných rodin je v čele domácnosti osoba nezaměstnaná.

Úplné rodiny se podílejí na celkovém počtu cenзовých domácností 51,5 %, což je třetí nejnížší podíl v mezikrajovém srovnání, po Hlavním městě Praze a kraji Karlovarském. Naopak podíl neúplných rodin na celkovém počtu cenзовých domácností (13,7 %) patří k nejvyšším v České republice, opět po Hlavním městě Praze, kraji Karlovarském a navíc ještě Libereckém. Podíl domácností jednotlivců (32,6 %) je dokonce druhý nejvyšší v republice, po Hlavním městě Praze a mezi posledními dvěma sčítáními byl zaznamenán 54% nárůst počtu tohoto typu domácnosti. Častěji tvoří domácnost jednotlivce žena, a to v 52,3 % domácností. Většina těchto jednotlivců bydlí samostatně.

Kvalita bydlení domácností se trvale zvyšuje, v roce 2001 bydlelo již 88,9 % domácností v bytě I. kategorie. Rodinné domácnosti žijí nejčastěji v bytě s třemi obytnými místnostmi, vícečlenné nerodinné domácnosti a domácnosti jednotlivců v bytech se dvěma obytnými místnostmi. Nejčastějším typem bytu podle právního důvodu užívání, ve kterém domácnosti bydlí, je v Ústeckém kraji byt nájemní. Z celkového počtu cenзовých domácností bydlících v bytech je 14,9 % domácností, které žily v bytě s další cenovou domácností. Mimo byty (v nouzovém obydlí, v rekreačních chatách nebo chalupách, v mobilním obydlí) žilo k datu posledního sčítání 1,9 % cenзовých domácností.

BYDLENÍ

Domovní a bytový fond (sčítání lidu, domů a bytů)

Změny domovního a bytového fondu mezi sčítáními v roce 1991 a 2001 byly charakterizovány celkově nárůstem počtu domů a bytů. Mezi roky 1991 a 2001 přibýlo v Ústeckém kraji 4 160 **trvale obydlených domů**, tj. 4,1 % a náš kraj se tímto přírůstkem řadí na druhé místo v republice. Počet trvale obydlených bytů vzrostl proti sčítání v roce 1991 o 12 332 bytů, tj. o 4,0 % a tímto nárůstem je náš kraj v mezikrajovém srovnání na sedmém místě.

V Ústeckém kraji bylo ke dni sčítání 2001 evidováno 124 567 domů, z toho 105 241 trvale obydlených. Neobydlených domů bylo v kraji 15,5 %. Podílem trvale obydlených rodinných domů na celkovém počtu trvale obydlených domů (78,4 %) je kraj na jednom z posledních míst v České republice, dokonce o 7,9 procentních bodů pod celorepublikovým podílem. Naopak podílem panelových domů (9,1 %) se kraj řadí na třetí místo v mezikrajovém srovnání, po Hlavním městě Praze a po Karlovarském kraji. Ústecký kraj má v republice v průměru nejstarší domovní fond, kdy průměrné stáří trvale obydlených domů bylo v kraji 55,9 roků, což je o 9 let více, než průměrné stáří trvale obydlených domů v celé republice. Vybavenost trvale obydlených domů je kromě vybavení plynem ze sítě vyšší než v ČR celkem.

Z celkového počtu 358 491 bytů bylo sečteno 89,8 % **bytů trvale obydlených** a 10,2 % bytů neobydlených. Neobydlené byty nepředstavují v plném rozsahu volné byty. Jde o byty, ve kterých není žádná osoba hlášena k trvalému pobytu. Důvody neobydlenosti jsou výrazně diferencované podle velikostních skupin obcí. Ve venkovských oblastech převažuje využívání těchto bytů k rekreačním účelům, ve městech k přechodnému bydlení. Průměrné stáří trvale obydlených bytů řadí Ústecký kraj (41,6 roku) na 9. místo. Nejmladší trvale obydlené byty měl kraj Zlínský (36,2 roku) a nejstarší byty byly sečteny v Hlavním městě Praze, kde průměrné stáří trvale obydlených bytů bylo 46,9 roku.

Během deseti let mezi sčítáními se zvýšil počet bytů I. kategorie o 16,7 procentního bodu. Technická úroveň obydlených bytů se zlepšila téměř ve všech ukazatelích. V Ústeckém kraji má celkem 98,7 % bytů vodovod v bytě, 95,3 % bytů je vybaveno koupelnou (sprchovým koutem) a 93,9 % splachovacím záchodem. Zvýšila se obytná plocha v m² na 1 byt a tím i obytná plocha na 1 osobu. Došlo ke snížení počtu osob na 1 obytnou místnost z 1,03 na 0,97.

V celé České republice činil podíl trvale obydlených bytů I. kategorie 88,5 %. Podíl trvale obydlených bytů I. kategorie v Ústeckém kraji činil ke dni sčítání 89,2 %. Z sedmi okresů kraje se největší podíly bytů I. kategorie nacházely v okresech Most (95,4 %) a Chomutov (94,5 %). Nejmenší podíl bytů I. kategorie byl zjištěn v okrese Děčín (81,9 %), který měl současně mezi okresy největší podíl bytů II. kategorie (11,6 %).

Podílem trvale obydlených bytů I. kategorie se Ústecký kraj dostal na 5. místo v republice (89,2 %), když největší podíl bytů I. kategorie mělo Hlavní město Praha (94,0 %) a nejmenší podíl těchto bytů byl zaznamenán ve Středočeském kraji (83,2 %).

Vedle tradičního způsobu bydlení (tj. v bytech), byly v roce 2001 zjišťovány i jiné způsoby bydlení. Jde o osoby trvale či dlouhodobě bydlící ve všech typech ubytovacích a lůžkových léčebných zařízeních sloužících k individuálnímu i kolektivnímu ubytování většího počtu osob (svobodárny, domovy důchodců, dětské domovy apod.). V Ústeckém kraji žilo v těchto zařízeních celkem 6 408 osob. Počet trvale bydlících osob mimo bytový fond v Ústeckém kraji dosáhl 1 719 osob, z toho 76,0 % bydlelo v rekreační chatě či chalupě, v nouzovém obydlí to bylo 23,0 % a 1 % (tj. 16 osob) bydlelo v mobilním obydlí.

Bytová výstavba

V roce 2003 bylo dokončeno ve všech formách a ve všech druzích objektů celkem 1 226 bytů, což je o 200 bytů (o 19,5 %) více než v roce 2000. V úhrnu let 2000 až 2003 bylo v kraji dokončeno celkem 4 083 bytů, ve srovnání s úhrnem předchozích čtyř let 1996 až 1999 to bylo téměř o 40 % bytů více, zatímco nárůst za čtyřleté úhrny v České republice byl pouze 35 %. Dalo by se říci, že po útlumu z let předchozích se opět staví více bytů, i když přeci jen o polovinu méně než v ostatních částech republiky, kde v období let 2000 až 2003 připadlo v průměru ročně na 1 000 obyvatel středního stavu celkem 2,5 **dokončených bytů** (v Ústeckém kraji jen 1,2 bytu), v předchozím období let 1996 až 1999 to bylo v průměru ročně v ČR 1,9 bytu (u nás jen 0,9 bytu). Převážná část dokončených bytů (43 %) se nachází v rodinných domech, 18 % bytů bylo předáno v bytových domech 11 % v nástavbách, vestavbách nebo přístavbách k rodinným nebo bytovým domům a 12,6 % bytů vzniklo adaptací nebytových prostor.

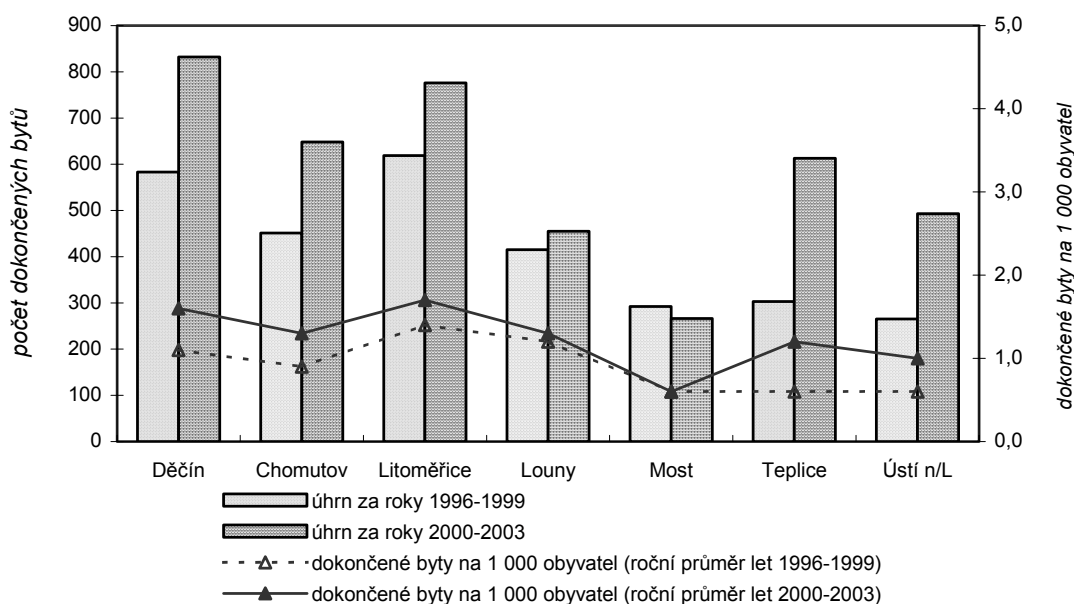
Vývoj bytové výstavby v Ústeckém kraji v letech 2000 až 2003

	2000	2001	2002	2003	Index 2003/2000
Počet zahájených bytů	1 602	1 600	1 406	1 129	70,5
z toho v rodinných domech	602	498	581	536	89,0
Počet rozestavěných bytů	4 835	5 434	5 986	5 900	122,0
z toho v rodinných domech	2 133	2 019	2 341	2 413	113,1
Počet dokončených bytů	1 026	979	852	1 226	119,5
z toho v rodinných domech	471	424	447	472	100,2
Počet dokončených bytů na 100 zahájených bytů	64,0	61,2	60,6	108,6	169,6
Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel	1,2	1,2	1,0	1,5	120,5
Průměrná obytná plocha dokončeného bytu v m ²	64,9	68,0	76,2	61,7	95,1
z toho bytu v rodinných domech	99,6	96,7	100,6	95,5	95,9

V počtu dokončených bytů za poslední čtyři roky byl nejúspěšnější okres Litoměřice, kdy na 1 000 obyvatel připadlo ročně 1,7 bytu, následoval okres Děčín s 1,6 byty. Naopak nejméně bytů bylo předáno v okrese Most (0,6 bytu) a Ústí nad Labem (1 byt). Na celkovém počtu dokončených bytů v roce 2003 v České republice se kraj podílel 4,5 %, v roce 2000 to bylo 4,1 %.

Relativně vysoká zůstává i rozestavěnost, ke konci roku 2003 bylo v kraji rozestavěno 5 900 bytů, což je o 22 % více proti roku 2000.

**Dokončené byty podle okresů Ústeckého kraje
(úhrny za roky 1996-1999 a 2000-2003)**

ZAMĚSTNANOST A MZDY

Ekonomická aktivita

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo tvořící pracovní sílu jsou osoby patnáctileté a starší, které splňují požadavky na zařazení mezi zaměstnané a nezaměstnané. Z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) vyplývá, že pracovní potenciál kraje, který byl v roce 2000 tvořen 414,7 tisíci obyvateli, se postupně snižoval a v roce 2003 bylo o 8,8 tisíc **ekonomicky aktivních obyvatel** méně. Souvisí to s celkovým úbytkem obyvatelstva a s nárůstem počtu ekonomicky neaktivních obyvatel kraje, který stoupl od roku 2000 do roku 2003 o 2,1 tisíc osob. Struktura ekonomicky neaktivních obyvatel, tj. důchodců, studentů a dětí do 14 let se zásadně neměnila. Největší podíl ekonomicky neaktivních obyvatel představují důchodci (40,7 %) a děti do 14 let (32,2 %). Míra ekonomické aktivity, vyjadřující podíl pracovní síly na počtu všech osob starších 15 let, klesla z hodnoty 60,5 % v roce 2000 na hodnotu 59,1 % v roce 2003. Míra ekonomické aktivity klesala ve všech věkových kategoriích, přičemž nejvýrazněji ve věkové skupině 40 - 44 let. Také u obyvatel ve věku 65 a více let došlo v tomto období k poklesu ekonomické aktivity související patrně s horšími pracovními příležitostmi. Náš kraj se v roce 2003 nacházel na čtvrtém nejvyšším místě podílem zaměstnaných mladistvých a absolventů škol (věková kategorie 15 - 29 let) na celkovém počtu zaměstnaných. Jejich počet činil v roce 2003 85,3 tisíc, což představovalo 24,2 % (ČR 23,5 %), ze všech zaměstnaných. Nejvyšší míru ekonomické aktivity podle vzdělání nacházíme u obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním (77,3 % v roce 2003) a se snižujícím se stupněm vzdělání se snižuje i míra ekonomické aktivity skupiny obyvatelstva s odpovídajícím druhem vzdělání. Velmi nízká ekonomická aktivita skupiny obyvatelstva se základním vzděláním nebo bez vzdělání je způsobena především významným počtem obyvatel s tímto stupněm vzdělání v poproduktivním věku.

Vývoj ekonomické aktivity (dle VŠPS) a průměrných mezd v Ústeckém kraji v letech 2000 až 2003

	2000	2001	2002	2003	Index 2003/2000
Obyvatelstvo celkem (v tis. osob)	827,3	819,9	819,6	820,6	99,2
v tom:					
ekonomicky aktivní (pracovní síla) (v tis. sob)	414,7	416,9	410,1	405,9	97,9
v tom:					
zaměstnaní v NH (v tis. osob)	348,4	361,4	357,8	353,1	101,3
nezaměstnaní (v tis. sob)	66,3	55,5	52,3	52,7	79,5
ekonomicky neaktivní (v tis. osob)	412,6	403,0	409,5	414,7	100,5
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem (v tis. osob)	685,6	682,0	684,1	686,9	100,2
Míra ekonomické aktivity podle věkových skupin a vzdělání (v %) celkem	60,5	61,1	59,9	59,1	-1,4¹⁾
z toho ve věku:					
15 - 19 let	17,8	15,4	17,5	15,2	-2,6 ¹⁾
40 - 44 let	93,2	93,8	91,9	86,0	-7,2 ¹⁾
45 - 49 let	90,6	91,2	89,7	87,0	-3,6 ¹⁾
65 a více let	3,3	2,7	2,3	2,6	-0,7 ¹⁾
vzdělání:					
základní a bez vzdělání	29,7	28,5	28,7	28,9	-0,8 ¹⁾
střední bez maturity	73,1	72,9	69,9	69,9	-3,2 ¹⁾
střední s maturitou	71,4	73,4	71,3	69,9	-1,5 ¹⁾
vysokoškolské	83,4	80,8	76,5	77,3	-6,1 ¹⁾
Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců v Kč	12 513	13 437	14 269	15 317	122,4

¹⁾ rozdíl 2003 - 2000 v procentních bodech

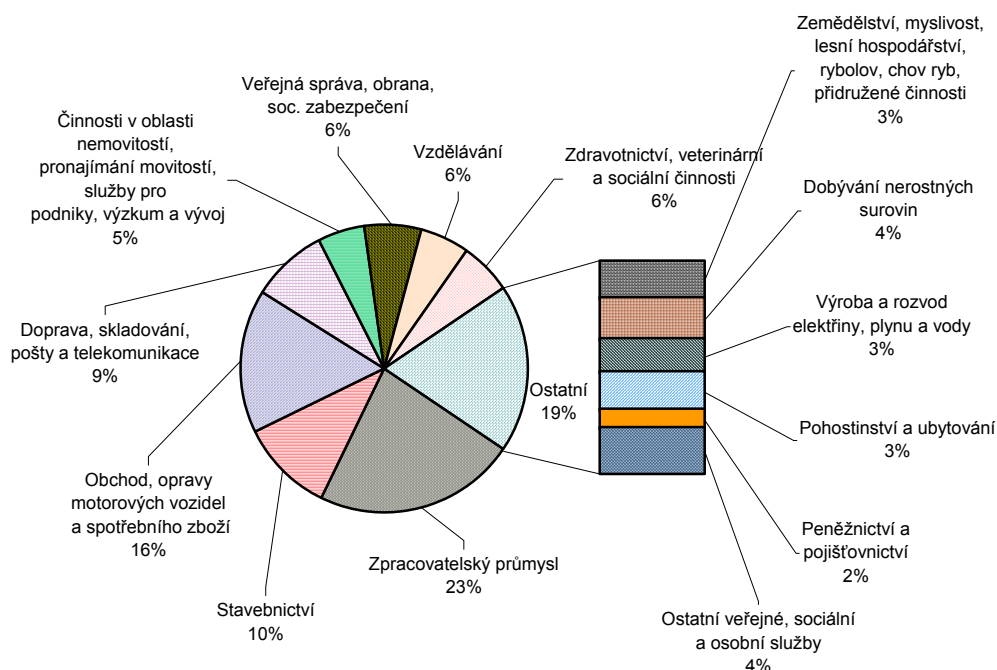
Počet osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním, tj. **osob zaměstnaných** v národním hospodářství (zahrnující i ozbrojené složky), se v letech 2000 až 2003 pohyboval okolo 355 tisíc. Souběžně s hlavním zaměstnáním pracovalo v roce 2003 v Ústeckém kraji v druhém (dalším) zaměstnání 6,5 tisíc osob, což bylo o 500 osob více než v předchozím roce. Také zaměstnanost žen v dalším zaměstnání zaznamenala nárůst. V roce 2002 mělo k hlavnímu pracovnímu poměru ještě druhé (další) zaměstnání 1,9 tisíc žen, ale v roce 2003 jich bylo již 3,1 tisíc.

Podle **odvětví ekonomické činnosti** více jak 20 % všech zaměstnaných pracuje ve zpracovatelském průmyslu. V roce 2000 se jednalo o 91,2 tisíc osob, což bylo nejvíce za poslední čtyři roky.

V roce 2002 bylo v tomto odvětví zaměstnáno 85,4 tisíc osob, ale v roce 2003 jejich počet klesl na 81 tisíc osob, což je nejnižší počet v posledních šesti letech. Významné snížení počtu zaměstnaných vykazovalo také odvětví doprava, skladování a spoje, kde zaměstnanost od roku 2000 do roku 2001 klesla o více jak 3 tisíce osob. V roce 2002 bylo zaměstnáno v tomto odvětví 33,7 tisíc osob a v roce 2003 se jejich počet snížil o další 3,3 tisíce na 30,4 tisíc osob. Největší úbytek pracovníků zaznamenala veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení, kde se stav zaměstnanců snížil od roku 2000 do roku 2003 o 8,5 tisíc osob a činil tak v roce 2003 22,5 tisíc. Počet zaměstnaných v odvětví obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží naopak postupně od roku 2000 rostl. Meziroční nárůsty zaměstnanců tohoto odvětví činily v letech 2001 a 2002 10 %, v roce 2003 se nárůst zdvojnásobil a ke konci roku 2003 mělo práci v tomto odvětví 56,7 tisíc osob, což představuje po zpracovatelském průmyslu a stavebnictví třetí nejvyšší zaměstnanost. Ve stavebnictví je v posledních pěti letech trvale zaměstnáno přes 36 tisíc osob, i když od roku 2000 do roku 2003 došlo ke snížení o 600 osob.

Z hlediska **postavení v zaměstnání** tvoří většinu zaměstnanci (85 %), více než jedna desetina jsou pracující na vlastní účet a zbývající část tvoří zaměstnavatelé, pomáhající rodinní příslušníci a členové produkčních družstev. Pokud jde o stupeň vzdělání, polovina zaměstnaných má střední vzdělání bez maturity, 33 % má maturitu a jen sedmi procenty jsou zastoupeni vysokoškolsky vzdělaní. Během hodnoceného čtyřletého období se tyto podíly téměř neměnily. Naproti tomu v České republice je 36 % zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a téměř 14 % s vysokoškolským vzděláním. Zaměstnaných žen se středním vzděláním s maturitou je více než mužů, naopak s vysokoškolským vzděláním je více mužů.

Ekonomicky aktivní podle odvětví ekonomické činnosti (VŠPS 2003)

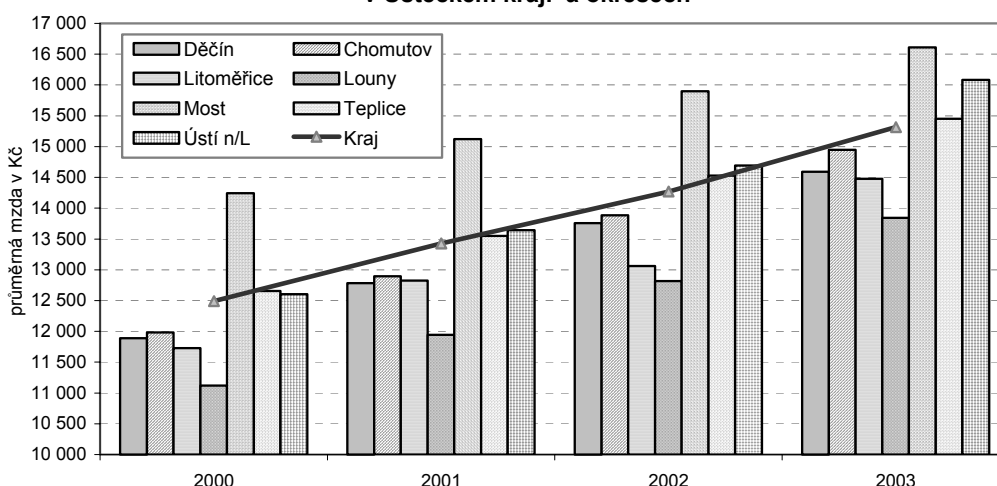

Mzdy

Průměrné mzdy zaměstnanců jsou zpracovávány v podnikatelské sféře za ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci, v peněžnictví, pojišťovnictví a nepodnikatelské sféře bez ohledu na počet zaměstnanců. Územní třídění je provedeno podle sídla vykazujícího ekonomického subjektu - tzv. podniková metoda. Do odvětví (OKEČ) jsou údaje zařazovány podle převažující činnosti podniku. Ve sledovaném čtyřletém období se průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců kraje (na fyzické osoby) zvýšila o 22,6 % při průměrném meziročním navyšování o 7 % a v roce 2003 dosáhla 15 317 Kč. Nad hranicí 20 000 Kč se v roce 2003 v našem kraji pohybovaly mzdy jen v některých odvětvích průmyslové výroby, např. v odvětví výroba kovů včetně hutního zpracování, rafinérské zpracování ropy a výroba elektřiny plynu a vody. Vyšší než průměrnou mzdu pobírali i zaměstnanci subjektů v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (18 980 Kč v roce 2003). Naproti tomu mzda zaměstnanců v oděvním průmyslu byla pouze o 769 Kč vyšší než je minimální mzda stanovená v lednu 2004. Pokud jde o mzdový vývoj v jednotlivých odvětvích hospodářství, největší

nárůst mezi roky 2002 a 2003 nastal ve školství, kde mzdy meziročně vzrostly o 14 %, přesto však průměrná hrubá měsíční mzda ve školství (15 203 Kč) nedosáhla ani výše průměrné mzdy v kraji. Poměrně vysoký meziroční nárůst mezd vykázalo odvětví zdravotnictví, veterinárních a sociálních činností (11,5 % v roce 2001, 12,1 % v roce 2002 a 9,4 % v roce 2003). Zaměstnanci pracující v této oblasti si v roce 2003 měsíčně vydělali 15 041 Kč, což bylo o 4 034 více než v roce 2000. Platy v průmyslu rostly v posledních čtyřech letech v průměru o 6 %, zatímco platy v nevýrobní sféře (veřejná správa, sociální zabezpečení, školství a zdravotnictví) o 10 %. Je třeba však podotknout, že hrubá měsíční mzda v průmyslu činila v roce 2003 16 663 Kč, což je o 1 346 Kč více než průměrná hrubá mzda v kraji.

**Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v Kč (fyzické osoby)
v Ústeckém kraji a okresech**

V porovnání s ostatními kraji patří Ústecký kraj s průměrnou mzdou 15 317 Kč na šesté místo. Zaměstnanec našeho kraje tak pobíral v roce 2003 téměř 91 % průměrné hrubé měsíční mzdy v České republice, která činila 16 917 Kč. Z hlediska okresního členění nejvyšší průměrné mzdy v roce 2003 dosáhli zaměstnanci podniků sídlících v okrese Most (16 608 Kč). Největší mzdový nárůst ve sledovaném čtyřletém období byl zaznamenán v okrese Ústí nad Labem, a to o 28 % na 16 082 Kč v roce 2003. Naopak nejpomaleji rostla mzda v okrese Louny, kde nárůst o 24,5 % představoval v roce 2003 mzdou 13 842 Kč.

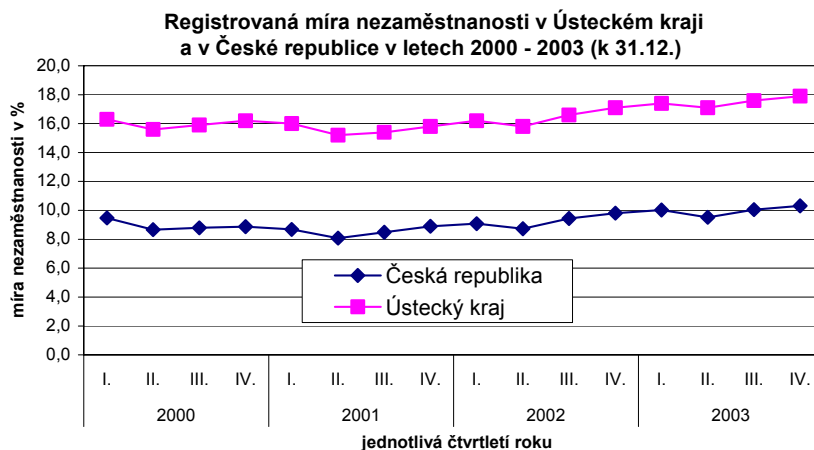
Z výběrového zjišťování o peněžních a naturálních příjmech za rok 2002 – Mikrocensus 2002, které Český statistický úřad uskutečnil v březnu 2003, vyplynulo, že celkový čistý roční příjem (včetně naturálních příjmů) jednoho člena domácnosti v našem kraji činil 86 127 Kč a při porovnání čtrnácti krajů republiky zaujímal až jedenácté místo. Tato hodnota je o 8 094 Kč nižší než činí průměr za Českou republiku a o 44 320 Kč nižší než v Praze, kde byl čistý příjem člena domácnosti 130 447 Kč. V našem kraji žilo 5,7 % domácností s čistými příjmy pod životním minimem a po kraji Karlovarském a Zlínském je to třetí nejvyšší procento mezi kraji. Pod hranici životního minima žilo v průměru v České republice 3,3 % domácností.

NEZAMĚSTNANOST

Struktura nezaměstnaných podle úřadů práce

K 31. 12. 2003 byl Ústecký kraj se svou téměř osmnáctiprocentní **mírou nezaměstnanosti** na nejhorším postu mezi kraji České republiky. Vůbec nejvyšší míra nezaměstnanosti byla zaevidována v okrese Most (23,5 %) a také okresy Teplice, Louny a Chomutov jsou již tradičně na posledních místech mezi okresy v republice.

Zatímco mezi roky 2000 a 2001 byl zaznamenán mírný pokles míry nezaměstnanosti v kraji, její další tendence byla naopak neustále stoupající až na současných 17,9 %, zatímco Česká republika dosahuje hodnoty 10,3 %. Ke konci roku 2003 proti stejnému období předchozího roku pouze

v okrese Ústí nad Labem klesla míra nezaměstnanosti z 15,3 % na 14,9 %, ale ve všech ostatních okresech se tento ukazatel zvýšil.

Počet uchazečů o zaměstnání neustále vzrůstal, zatímco ke konci roku 2000 se jich na úřadech práce v kraji hlásilo 66 572, tak ke konci roku 2003 to bylo již 76 499 nezaměstnaných, z nichž polovinu tvořily ženy.

Vývoj nezaměstnanosti v Ústeckém kraji v letech 2000 - 2003 k 31. 12.

(dle údajů úřadů práce)

	2000	2001	2002	2003	Index 2003/2000
Uchazeči o zaměstnání neumístění celkem	66 572	67 720	74 135	76 499	114,9
z toho: ženy	33 147	33 849	37 044	38 038	114,8
občané se změněnou pracovní schopností (ZPS)	7 236	7 696	8 374	8 937	123,5
absolventi škol	8 141	7 697	6 521	6 460	79,4
Uchazeči o zaměstnání pobírající příspěvek před nástupem do zaměstnání	18 340	18 217	20 522	19 113	104,2
Registrovaná míra nezaměstnanosti v %	16,2	15,8	17,1	17,9	1,7 ¹⁾
Volná pracovní místa	2 798	3 295	2 581	2 745	98,1
z toho: pro občany se ZPS	98	58	60	79	80,6
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	23,8	20,6	28,7	27,9	117,1

¹⁾ rozdíl 2003 - 2000 v procentních bodech

Neumístěných uchazečů o zaměstnání, kteří vstupovali na trh práce a hledali své první zaměstnání bylo ke konci roku 2003 celkem 6 460, což je o 1 % méně než v roce předchozím a dokonce o pětinu méně než v roce 2000. Tato skutečnost však částečně souvisí i s poklesem počtu osob v mladších věkových skupinách, ukončujících různé typy školní docházky, kdy například v Ústeckém kraji poklesl počet osob ve věku 15 – 24 let od roku 2000 do roku 2003 o více jak 12 %.

Osoby pobírající příspěvek před nástupem do zaměstnání tvořily v roce 2003 čtvrtinu z celkového počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání. Proti předchozímu roku klesl jejich počet o 7 % a dalo by se říci, že přibývá osob dlouhodobě nezaměstnaných, které již nemají nárok na dávku v nezaměstnanosti. Ve srovnání s rokem 2000 byl ale jejich počet o více než 4 procentní body vyšší.

Z celkového počtu 19 113 osob pobírajících příspěvek v nezaměstnanosti je téměř 37 % těch, jejichž příspěvek se pohybuje v rozmezí 1 501 - 2 500 Kč, čtvrtina dostává měsíčně 2 501 - 3 500 Kč a 15 % má nárok na příspěvek v rozmezí 3 501 - 4 500 Kč. Necelých 600 osob pobíralo více než 7 500 Kč.

Více než polovina z celkového počtu nezaměstnaných připadala v roce 2003 na **dlouhodobě nezaměstnané** s dobou nezaměstnanosti delší než 12 měsíců (v roce 2000 to bylo 46,2 %). Druhou nejpočetnější skupinu (17,2 %) tvořili nezaměstnaní do 3 měsíců, jejichž podíl proti roku 2000 naopak poklesl o 3,3 procentního bodu.

Zhodnotíme-li **věkovou strukturu uchazečů** o zaměstnání ke konci roku 2003, téměř třetina jich byla ve věku mezi 20. a 30. rokem života (proti roku 2000 pokles o 6 procentních bodů). Tento pokles byl v průběhu hodnocených čtyř let kompenzován jednak zvýšením podílu uchazečů do 19 let o téměř 3 procentní body (na 7,3 % k 31. 12. 2003) a dále nárůstem podílu uchazečů ve věku 50 až 59 let, a to ze 3,1 % na 6,4 %.

Počet **volných pracovních míst** se mezi roky 2002 a 2003 zvýšil o šest procent na 2 745, proti roku 2000 je to však pokles téměř o 2 procentní body. Na jedno volné pracovní místo připadlo v kraji 28 uchazečů. Z celkového počtu uchazečů má 43 % nejvyšší dosažené **vzdělání** základní nebo praktickou školu, 40 % získalo střední odborné vzdělání nebo výuční list, kdy pro tuto kategorii je nejvyšší uplatnění na trhu práce, úplné střední vzdělání s maturitou má 15 % uchazečů a pouze 1,5 % jsou vysokoškoláci.

Vývoj nezaměstnanosti v okresech Ústeckého kraje k 31. 12. v letech 2000 - 2003

(dle údajů úřadů práce)

Okresy	Registrovaná míra nezaměstnanosti v %					Počet uchazečů na 1 volné místo			
	2000	2001	2002	2003	index 2003/2000	2000	2001	2002	2003
Děčín	13,6	13,5	15,2	15,6	2,0 ¹⁾	11,5	8,2	15,1	11,5
Chomutov	16,9	16,4	17,7	18,7	1,8 ¹⁾	31,3	25,4	41,7	40,9
Litoměřice	13,6	12,4	13,2	14,4	0,8 ¹⁾	25,8	16,1	23,9	96,0
Louny	17,1	17,2	18,6	18,9	1,8 ¹⁾	21,9	22,3	24,8	21,5
Most	21,5	21,3	21,7	23,5	2,0 ¹⁾	41,5	51,0	57,6	54,1
Teplice	17,0	16,6	18,2	19,9	2,9 ¹⁾	45,8	43,7	65,5	43,0
Ústí nad Labem	14,1	14,1	15,3	14,9	0,7 ¹⁾	17,3	19,2	18,4	21,6

¹⁾ rozdíl 2003 - 2000 v procentních bodech

V celém hodnoceném období byly nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti v kraji vykazovány v okrese Most, nejnižší naopak v okrese Litoměřice. V absolutním počtu nejvíce volných míst evidovaly úřady práce v okrese Děčín, nejvíce uchazečů na jedno volné pracovní místo v letech 2000 až 2003 střídavě zaznamenávali v okresech Most a Teplice.

Výběrové šetření pracovních sil

Údaje o nezaměstnanosti se také zjišťují prostřednictvím výběrového šetření pracovních sil (VŠPS). Toto šetření o nezaměstnanosti se provádí podle metodiky ILO (Mezinárodní organizace práce) a požadavků Eurostatu, kdy za nezaměstnané se považují pouze osoby, které ve zkoumaném období neměly žádné zaměstnání, neodpracovaly ani jednu hodinu za mzdu nebo odměnu a aktivně hledaly práci, do které byly schopny nastoupit nejpozději do dvou týdnů. Mezi nezaměstnané se tedy podle této metodiky nepočítají například lidé zařazení v rekvalifikaci, ženy na mateřské dovolené, osoby na nemocenských dávkách nebo ti, kteří jsou ve výkonu trestu nebo vojenské služby. Podle této metodiky činil počet nezaměstnaných ke konci roku 2003 v našem kraji 49,1 tisíc osob, (z toho 24,8 tisíc, tj. 50,5 % byly ženy) a proti roku 2000 se snížil o 11,9 tisíc osob. Nezaměstnaní ve věku 15 až 29 let tvořili ke konci roku 2003 více než 40 % počtu nezaměstnaných (21,0 tisíc osob), což představovalo snížení oproti roku 2000 o 7,0 %. Z hlediska vzdělání došlo během let 2000 – 2003 k největšímu snížení počtu nezaměstnaných se středním vzděláním bez maturity, kdy jejich počet klesl o více než 8 tisíc osob a ke konci roku 2003 činil 23,8 tisíc osob. Ostatní kategorie vzdělání zaznamenaly ve sledovaném období pouze mírný pokles. **Obecná míra nezaměstnanosti** činila v roce 2003 12,0 % a náš kraj se tak řadil na druhé místo po Moravskoslezském kraji. Proti roku 2000 sice klesla obecná míra nezaměstnanosti v našem kraji o 2,6 procentního bodu, přesto byla o 3,9 % vyšší než v celé České republice (8,1%).

EKONOMICKÉ UKAZATELE

Vývoj národohospodářských ukazatelů

Celková výkonnost ekonomiky kraje je měřena pomocí souhrnných ukazatelů (hrubá přidaná hodnota, hrubý domácí produkt, tvorba hrubého fixního kapitálu, disponibilní důchod domácností).

Na hrubém domácím produktu vytvořeném v České republice se v roce 2002 Ústecký kraj podílel 6,4 % (v běžných cenách). V přepočtu na jednoho obyvatele dosahuje HDP v kraji 189,5 tisíc Kč, což představuje 80,1 % průměru ČR a 56,1 % průměru všech 25 zemí sdružených v Evropské unii. Mezi kraji České republiky zaujímá Ústecký kraj v tvorbě HDP na obyvatele 10. místo, za ním pak následují pouze kraje Karlovarský, Zlínský, Vysočina a Olomoucký.

Stejně jako v jiných krajích se na tvorbě hrubé přidané hodnoty podílí především zpracovatelský průmysl (28,3 %), doprava a telekomunikace (13,3 %). K významným odvětvím dále patří komerční služby (8,9 %), obchod a opravy spotřebního zboží (8,1 %). Téměř dvojnásobnou měrou než v průměru v České republice se v našem kraji podílí na tvorbě hrubé přidané hodnoty dobývání nerostných surovin (4,7 %) a Ústecký kraj tak vytváří více než pětinu hrubé přidané hodnoty tohoto odvětví v rámci celé republiky.

Regionální makroekonomické ukazatele

	Měrné jednotky	1999	2000	2001	2002
Hrubá přidaná hodnota v základních cenách	mil. Kč	128 971	131 614	137 047	143 552
Hrubý domácí produkt v tržních cenách	mil. Kč	139 731	142 956	148 735	155 320
Podíl kraje na HDP České republiky (ČR = 100)	%	6,8	6,6	6,4	6,4
Vývoj HDP (stálé ceny 1995, minulý rok = 100)	%	98,3	101,8	97,9	101,1
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (Kč)	Kč	169 008	172 862	181 331	189 543
	EURO	4 582	4 856	5 323	6 153
	PPS	10 853	11 053	11 287	11 939
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele, ČR = 100	%	85,1	82,6	80,1	80,1
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	35 751	38 128	42 752	42 018
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	Kč	43 241	46 104	52 121	51 276
THFK na 1 obyvatele, ČR = 100	%	80,8	79,6	83,4	81,3
Disponibilní důchod na 1 obyvatele, ČR = 100	%	90,3	90,0	88,2	84,0

Organizační statistika

Registr ekonomických subjektů evidoval k 31. 12. 2003 v našem kraji 163 393 subjektů, podle **právní formy** byl největší počet (více než 117 tisíc) podnikatelů typu fyzická osoba nezapsaná v obchodním rejstříku. Z právnických osob byly nejpočetněji zastoupeny obchodní společnosti, zejména pak společnosti s ručením omezeným, kterých bylo více než 11 tisíc.

Po bouřlivém vývoji z počátku 90. let se situace již značně uklidnila. Přesto však neustále narůstají počty registrovaných subjektů prakticky všech typů s výjimkou státních podniků. Nárůst je ovlivněn tím, že jsou zapisovány neustále nové subjekty, zatímco k rušení v takové míře nedochází. To se týká zejména podnikatelů (fyzických osob), kde podle průzkumů jako hlavní zaměstnání skutečně vykonává podnikatelskou činnost asi jen třetina registrovaných osob.

Odvětvová struktura registrovaných subjektů je ovlivněna strukturou podnikatelů – fyzických osob, kteří se zaměřují především na obchod a opravy spotřebního zboží (51 tisíc subjektů). Dále 25 tisíc subjektů zajišťuje služby převážně pro podniky nebo podniká v oblasti nemovitostí a 20 tisíc subjektů podniká ve stavebnictví.

Převážná většina podnikatelských subjektů (88 %) jsou subjekty bez zaměstnanců nebo s neuvedeným počtem zaměstnanců. Drobných podniků s 1 – 9 zaměstnanci je v kraji více než 15 tisíc, malých podniků do padesáti zaměstnanců je 3,3 tisíce, ekonomických subjektů do 250 zaměstnanců je na sedm set. Těch, kteří zaměstnávají více než 250 osob je 130 a podniky s více než dvěma tisíci zaměstnanci jsou v našem kraji čtyři.

Počty ekonomických subjektů

	2000	2001	2002	2003	Index 2003/2000
Počet registrovaných subjektů celkem	140 366	145 010	156 185	163 393	116,4
z toho:					
obchodní společnosti celkem	11 518	12 012	12 311	12 838	111,5
z toho akciové společnosti	668	683	711	744	111,4
družstva	337	348	368	388	115,1
státní podniky	76	74	72	66	86,8
soukromí podnikatelé	116 514	120 285	130 305	135 064	115,9
samostatně hospodařící rolníci	6 572	6 611	6 790	6 745	102,6

Zemědělství

Ústecký kraj je co do velikosti sedmý největší mezi kraji, co do výměry **zemědělské půdy** osmý. Celková rozloha Ústeckého kraje činí 5 335 km², z toho je 52 % zemědělské půdy, necelých 30 % tvoří lesní půda a necelá dvě procenta zaujímají vodní plochy. Na jednoho obyvatele v Ústeckém kraji ke konci roku 2003 připadlo necelých 34 arů zemědělské půdy, 23 arů orné půdy a 19 arů lesní půdy. Náš kraj má spíše průmyslový charakter, to znamená, že ve všech uvedených ukazatelích vykazuje nižší hodnoty než Česká republika (zemědělská půda 42 a, orná půda 30 a, lesní půda 26 a na jednoho obyvatele).

V Ústeckém kraji ke konci roku 2003 v porovnání s rokem 2000 klesla výměra zemědělské půdy o 614 ha, z toho výměra orné půdy o 1 196 ha, a naopak se zvýšila výměra trvalých travních porostů, zahrad a vinic. Jako pozitivní můžeme hodnotit mírný nárůst rozlohy lesních pozemků (o 493 ha) a vodních ploch (o 51 ha). Dobývací prostory především pro těžbu hnědého uhlí představují plochu 18 468 ha (3,5 % celkové výměry kraje).

Vývoj **zemědělské výroby** v uplynulých letech byl ovlivňován spíše negativními vnějšími faktory. Značné škody způsobily zemědělským podnikům záplavy v roce 2002. Povodňové škody byly v resortu ministerstva zemědělství vyčísleny na 3,6 miliard Kč. Tyto škody byly sice státem částečně kompenzovány (do konce roku 2002 celkovou částkou ve výši téměř 1,2 miliardy Kč), ale v mnoha případech nebylo možno dosáhnout stavu před povodněmi. V následujícím roce pak nepříznivé klimatické vlivy, které nejprve přinesly vymrznutí ozimů a poté málo srážek, způsobily vláhový deficit. U většiny polních plodin došlo v důsledku sucha k významnému meziročnímu snížení hektarových výnosů a tedy i sklizně. Ani vlivy ekonomického prostředí nepůsobily na zemědělství příznivě. V řetězci výrobce – zpracovatel – prodejce – spotřebitel to nebyly zemědělské podniky, které by ze zemědělské produkce nejvíce profitovaly. Zatímco například průměrné spotřebitelské ceny masa v roce 2003 dosahovaly proti průměru roku 1999 úrovně 99 %, ceny zemědělských výrobců představovaly při shodném srovnání u jatečného skotu 87,9 %. Ceny zemědělských výrobců u jatečných prasat sice dosahovaly 99,4 %, ale tento roční průměr byl ovlivněn až zvýšením cen v závěru roku 2003. Přitom v samotném prosinci 2003 byla jatečná prasata prodávána za 87 % ceny z průměru roku 1999. V rostlinné produkci byla situace z hlediska zemědělců poněkud příznivější.

Spotřebitelské ceny ve skupině „pekárenské výrobky a obiloviny“ se v průměru roku 2003 proti průměru roku 1999 zvýšily o 5,2 %. Ceny v zemědělství u obilovin pak ve stejném období zaznamenaly nárůst o 9,3 %, ale u pšenice jen o 4,6 %.

Zemědělské podniky Ústeckého kraje výrazně nemění strukturu rostlinné výroby. Z celkové osevní plochy 150 tisíc ha v roce 2003 připadalo 60 % na obiloviny, především pšenici (34 % z celkové osevní plochy) a ječmen (21 %). Druhou nejvýznamnější položkou ve struktuře osevních ploch byly technické plodiny, na které připadalo 21 %. Z nich 40 % tvořila hořčice na semeno a třetinu řepka. Pícniny na orné půdě se pěstovaly na 12 % ploch, na okopaniny pak připadala čtyři procenta osevních ploch. Osevní plochy, na kterých byla produkována zelenina, představovaly celkově 1 195 ha a jednalo se především o produkci zelí, květáku a cibule.

V porovnání s rokem 2000 se v roce 2003 **osevní plochy** v kraji snížily o 17 %. Přitom v údajích roku 2000 zůstala započtena produkce drobných pěstitelů, která se na úrovni krajů již od roku 2002 nedopočítává. Tato metodická nesrovnatelnost má význam zejména u zeleniny, květin a okrasných rostlin a brambor (pokles zhruba na třetinu původních ploch). Celkový pokles osevních ploch byl do značné míry ovlivněn nižšími osevními plochami obilovin, kde došlo k úbytku ploch o 14 %. Vývoj však nebyl ve všech základních druzích stejný. Nejvyšší pokles se projevil u pšenice (o 26 %) a žita (o 15 %). Naproti tomu plochy oseté ovsem vzrostly téměř na dvojnásobek a kukuřici na zrna bylo v roce 2003 oseto bezmála 2 tis. ha proti 0,6 tis. ha v roce 2000. Osevní plochy technických plodin vzrostly téměř o polovinu a to především díky hořčici na semeno, jejíž osevní plochy se zvýšily mezi roky 2000 a 2003 ze 4 tis. ha na 13 tis. ha. Za zmínku stojí také nárůst osevních ploch léčivých rostlin, kořenových rostlin a slunečnice na semeno. U pícnin na orné půdě došlo k poklesu ploch o více jak polovinu a to zejména u ostatních víceletých pícnin, červeného jetele a vojtěšky. U okopanin, resp. brambor se omezíme pouze na srovnání s rokem 2002, z něhož vyplývá, že plochy brambor raných se snížily o 14 % a plochy brambor pozdních konzumních se snížily meziročně o 6 %.

Rostlinná výroba je ovlivněna nejen vývojem osevních ploch, ale také klimatickými podmínkami. Pro další hodnocení volíme jako výchozí rok 2001, protože v roce 2000 byla rostlinná výroba dosti negativně ovlivněna vývojem počasí, kdy v květnu a červnu bylo velmi sucho a teplo a v létě pak velmi chladno a deštivo. V roce 2003 se proti roku 2001 téměř nezměnil výnos obilovin celkem, jen výnosy pšenice mírně poklesly, ale byly zaznamenány vyšší výnosy u ovsa a žita. Z technických plodin měl nejvyšší nárůst hektarových výnosů len setý přadný, slunečnice na semeno a sója, u pícnin to byly ostatní víceleté pícniny a jetel červený.

Sklizeň zemědělských plodin

Plodina	Sklizeň v t				Výnos v t/ha			
	2000 ¹⁾	2001 ¹⁾	2002	2003	2000 ¹⁾	2001 ¹⁾	2002	2003
Obiloviny	356 049	406 863	417 670	358 429	3,5	4,1	4,3	4,2
Pšenice	248 831	276 155	262 434	218 696	3,7	4,4	4,6	4,4
Ječmen	89 892	107 581	121 558	119 758	3,0	3,6	3,9	4,0
Luskoviny	2 067	2 089	2 698	2 724	2,0	2,9	2,1	2,0
Okopaniny	243 120	306 147	245 383	228 619	x	x	x	x
Brambory pozdní	37 816	30 133	14 204	11 124	15,9	16,2	21,9	18,3
Technické plodiny	35 698	44 539	43 799	47 122	x	x	x	x
Řepka	22 481	33 256	30 029	20 462	1,9	2,6	2,3	1,8
Pícniny na orné půdě	132 065	127 562	99 056	63 532	x	x	x	x
Kukuřice na zeleno a na siláž	229 492	211 524	239 260	183 962	26,4	24,5	32,5	27,8

¹⁾ včetně drobných pěstitelů

V **živočišné výrobě** pokračoval trend z předcházejících let, který se projevil dalším poklesem stavů základních kategorií hospodářských zvířat (skot a prasata).

V dlouhodobějším vývoji tak stavy skotu v roce 2003 poklesly na 42 % stavu v roce 1990 a stavy prasat ve stejném časovém srovnání na 70 %. V hodnoceném čtyřletém časovém úseku se stavy skotu i prasat snížily, ale v počtu prasat byl mezi roky 2002 a 2003 zaznamenán nárůst. V ostatních kategoriích hospodářských zvířat převládají spíše růstové tendence, zvláště u ovcí a beranů. Početní stavy drůbeže jsou v jednotlivých letech značně variabilní, ale mezi roky 2002 a 2003 byl zaznamenán 18% nárůst stavu.

Vzhledem k poměrně výraznému snížení početních stavů základních kategorií hospodářských zvířat poklesla i většina ukazatelů intenzity chovu. Naproti tomu v užítkovosti jsou výsledky u skotu zhruba v tendencích předchozích let, u prasat se užítkovost mírně zlepšila.

Hospodářská zvířata (stav k 1. 4. následujícího roku)

v kusech

	2000 ¹⁾	2001 ¹⁾	2002	2003	Index 2003/2000
Koně	1 009	980	1 086	1 033	102,4
Skot	48 995	47 795	45 462	44 453	90,7
Prasata	152 416	141 396	128 693	144 221	94,6
Ovce a berani	6 121	6 355	7 404	8 421	137,6
Drůbež	1 845 687	1 827 879	1 728 353	2 041 441	110,6

¹⁾ k 1.3.

Lesnictví

Podíl lesní půdy představuje v kraji 30 % a dlouhodobě se výrazněji nemění. K podstatným změnám nedochází ani v zalesňování, které se v průměru pohybuje na úrovni 1,9 tisíc ha ročně. Přitom zhruba v poměru 2:1 je zalesňování uskutečňováno ve prospěch jehličnatých dřevin. U obou typů dřevin plně převažuje zalesňování sadbou. Objemem těžby dřeva Ústecký kraj zaujímá poslední místo mezi kraji. Svými 222 tis. m³ vytěžené dřevní hmoty se na celkové těžbě dřeva v ČR podílel necelými dvěma procenty.

Průmysl

Průmyslová výroba hraje již tradičně důležitou roli v rozvoji našeho kraje. K nejvýznamnějším podnikům zpracovatelského průmyslu patří Chemopetrol a. s., Česká rafinérská a. s., Glaverbel Czech a. s., Fratschach a. s., Setuza a. s., Splintex a. s., v odvětví dobývání nerostných surovin je to Mostecká uhelná a. s. a Severočeské doly a. s. Ve více než 30 % velkých podniků má podíl zahraniční kapitál.

Podle statistického výkaznictví působilo v Ústeckém kraji k 31. 12. 2003 téměř 170 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, které zaměstnávaly 61 899 osob. Z nich 75 % bylo zaměstnáno ve zpracovatelském průmyslu, dalších 16 % zaměstnává odvětví dobývání nerostných surovin. Proti stejnému období předchozího roku klesl **počet zaměstnanců** o 4 %, přičemž největší pokles byl zaznamenán v odvětví dobývání nerostných surovin (o 10 %). Naopak stoupl počet zaměstnanců v odvětvích výroba a opravy strojů a zařízení a výroba dopravních prostředků a zařízení.

Mezi lety 2000 a 2003 klesl počet zaměstnanců v průmyslu o 11 % (v ČR o 4 %), kdy největší pokles byl zaznamenán v těžebním průmyslu a v odvětví výroba strojů a zařízení především v podnicích, které s těžbou hnědého uhlí souvisí. Za uplynulé čtyřleté období klesl počet zaměstnanců v Ústeckém kraji o 7,7 tisíc, z nichž polovinu tvořili zaměstnanci z odvětví dobývání nerostných surovin a 17 % z výroby strojů a zařízení pro další výrobu. Klesl také počet zaměstnanců i v tak významném odvětví pro náš kraj, jakým je odvětví koksování a rafinérské zpracování ropy. Pokles byl zaznamenán i v papírenském a polygrafickém průmyslu a ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody. Naopak stoupl počet zaměstnanců v odvětví výroba pryžových a plastových výrobků a v odvětví výroba dopravních prostředků a zařízení. V posledně jmenovaném odvětví vzniklo na území kraje několik nových ekonomických subjektů se zahraniční účastí.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců podle odvětví OKEČ v průmyslu v Ústeckém kraji^{*)}

fyzické osoby

Odvětví	2000	2001	2002	2003	Index 2003/2000
Průmysl celkem	69 639	67 695	63 585	61 899	88,89
v tom :					
C Těžba nerostných surovin	13 711	12 588	10 947	9 821	71,63
D Zpracovatelský průmysl	49 091	48 714	46 543	46 208	94,13
DA Výroba potravin.výrobků, nápojů a tabákových výrobků	5 962	5 956	5 326	5 433	91,13
DB Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	4 787	5 152	4 972	4 876	101,86
DE Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	2 990	2 874	2 620	2 501	83,65
DF+DG Výroba koksu, jaderných paliv, rafinerie zpracování ropy + výroba chemických látek, přípravků a léčiv	8 134	7 570	6 863	6 584	80,94
DH Výroba pryžových a plastových výrobků	576	762	1 117	1 004	174,31
DI Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	6 094	5 554	5 622	5 635	92,47
DJ Výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků	7 508	7 635	7 666	7 396	98,51
DK Výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuvedených	4 684	4 243	3 830	3 360	71,73
DL Výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení	4 045	4 103	3 359	3 485	86,16
DM Výroba dopravních prostředků a zařízení	2 560	2 809	3 020	3 965	154,88
DN Zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	1 240	1 494	1 460	1 554	125,32
E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	6 837	6 394	6 095	5 870	85,86

^{*)} podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Průměrná hrubá měsíční **mzda** v průmyslových podnicích stoupla proti předchozímu roku o 6 % na 17 459 Kč. Během posledních čtyř let stoupla mzda o necelých 19 % (v ČR o 20 %), nejvyšší nárůst byl zaznamenán v odvětví výroba dopravních prostředků a zařízení, výrazně také vzrostly mzdy v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, v průmyslu skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot a v dobývání nerostných surovin. V porovnání s ostatními kraji byla výše průměrné mzdy v průmyslu čtvrtá nejvyšší po Hlavním městě Praze, kraji Středočeském a Moravskoslezském.

Průměrná hrubá měsíční mzda podle odvětví OKEČ v průmyslu v Ústeckém kraji^{*)}

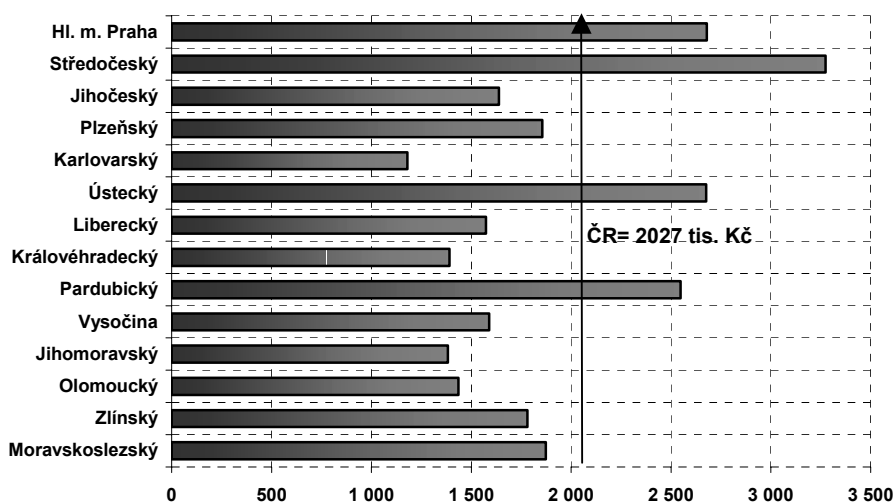
v Kč

Odvětví	2000	2001	2002	2003	Index 2003/2000
Průmysl celkem	14 726	15 616	16 505	17 459	118,56
v tom :					
C Těžba nerostných surovin	15 593	16 594	18 035	19 119	122,61
D Zpracovatelský průmysl	14 196	15 059	15 769	16 665	117,39
DA Výroba potravin.výrobků, nápojů a tabákových výrobků	11 301	12 229	12 849	13 574	120,11
DB Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	9 969	10 823	11 327	11 984	120,21
DE Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	16 707	17 780	18 483	19 158	114,67
DF+DG Výroba koksu, jaderných paliv, rafinerie zpracování ropy + výroba chemických látek, přípravků a léčiv	18 082	19 404	20 804	21 396	118,33
DH Výroba pryžových a plastových výrobků	15 342	15 551	15 326	16 309	106,30
DI Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	16 316	17 607	18 565	20 172	123,63
DJ Výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků	14 357	15 467	15 935	16 656	116,01
DK Výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuvedených	14 148	15 156	15 235	16 593	117,28
DL Výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení	12 967	13 636	13 558	14 378	110,88
DM Výroba dopravních prostředků a zařízení	12 409	13 214	15 179	16 633	134,04
DN Zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	10 005	10 424	11 234	12 398	123,92
E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	16 724	17 935	19 385	20 932	125,16

^{*)} podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Tržby z průmyslové činnosti v České republice vzrostly mezi lety 2000 a 2003 o 13 %, zatímco ceny průmyslových výrobců za toto období stouply o 2 %. V našem kraji klesl objem tržeb z průmyslové činnosti v uplynulých čtyřech letech o 6 %. V odvětvové struktuře byl pokles tržeb zaznamenán zejména v rafinérském zpracování ropy a těžbě nerostných surovin. Díky zahájení výroby několika nových subjektů stouply téměř trojnásobně tržby v odvětví výroby dopravních prostředků a zařízení. Nárůst byl zaznamenán také ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody a ve výrobě skla. V relativním vyjádření vzrostly výrazně tržby ve výrobě pryžových a plastových výrobků, toto odvětví není však z hlediska objemu pro náš kraj příliš významné. Zatímco v absolutním objemu tržeb je náš kraj v roce 2003 v porovnání s ostatními kraji na čtvrtém místě, v přepočtu tržeb na jednoho zaměstnance je s 2,7 miliony Kč třetí.

Tržby z průmyslové činnosti na zaměstnance v tis. Kč v běžných cenách v krajích České republiky v roce 2003

Stavebnictví

V roce 2003 došlo ve 213 stavebních firmách s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji proti stejnému období minulého roku ke zvýšení objemu **stavebních prací** podle dodavatelských smluv v běžných cenách o 4,8 %. Stavební práce podle dodavatelských smluv těchto podniků dosáhly v roce 2003 více než 14 mld. Kč (v běžných cenách), ve srovnání s rokem 2000 vzrostl objem prací o více jak 32 %. Jen částečně byl tento vývoj ovlivněn cenovým vývojem (od roku 2000 do roku 2003 vzrostly ceny staveních prací v České republice v průměru o 9,2 %). V tuzemsku bylo provedeno 99,7 % celkového objemu stavebních prací. Na nové výstavbě, rekonstrukcích a modernizaci to bylo 67,8 %, na opravách a údržbě 30,7 % a na ostatních pracích 1,5 %

Na celkovém objemu stavebních prací se v roce 2003 nejvíce podílely stavební firmy se sídlem v okrese Ústí nad Labem, které realizovaly 28,2 % všech stavebních prací podle dodavatelských smluv v kraji. Na druhém místě jsou stavební podniky z okresu Most s podílem 16,8 %. Tyto okresy také v meziokresním srovnání zaznamenaly od roku 2000 nejrychlejší tempo růstu – objem stavebních prací podniků z okresu Ústí nad Labem narostl do roku 2003 o 27,5 % a z okresu Most o 18 %.

Z podkladů MPO o územně členěných stavebních pracích podle dodavatelských smluv vyplývá, že v Ústeckém kraji byly v roce 2003 realizovány stavební práce v celkové hodnotě 18,1 mld. Kč, ve srovnání s rokem 2000 byl objem těchto prací vyšší o 35,8 %. V meziokresním srovnání se tento index pohybuje v rozmezí od 100,5 % (okres Teplice) do 192,9 % (okres Chomutov).

Vývoj stavebních prací v Ústeckém kraji v letech 2000 až 2003

	2000	2001	2002	2003	Index 2003/2000
Průměrný počet vykazujících podniků ¹⁾	207	201	203	213	102,9
Stavební práce podle dodavatelských smluv podle sídla podniku celkem (v mil. Kč b. c.)	10 728	11 760	13 567	14 225	132,6
z toho v tuzemsku	10 679	11 709	13 529	14 176	132,7
Stavební práce podle dodavatelských smluv v tuzemsku podle místa stavby ²⁾ (v mil. Kč b. c.)	13 326	16 399	18 670	18 102	135,8
Poměr stavebních prací v tuzemsku podle místa stavby ke stavebním pracem v tuzemsku podle sídla podniku	124,8	140,1	138,0	127,7	x

¹⁾ stavební podniky s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

²⁾ stavební práce realizované na stavbách v okresech kraje (z podkladů MPO)

Ve stavebních podnicích Ústeckého kraje bylo v roce 2003 zaměstnáno celkem 11 186 **zaměstnanců**, což je v průměru na jeden stavební podnik 53 zaměstnanců. Jejich počet ve srovnání s rokem 2000 klesl o 754 zaměstnanců (tj. o 6,3 %). Průměrná hrubá měsíční mzda jednoho zaměstnance dosáhla 14 899 Kč a byla tak v roce 2003 vyšší proti roku 2000 o téměř jednu čtvrtinu (o 2 856 Kč). V uplynulých čtyřech letech zůstává počet zaměstnanců a poměr mzdy vůči republice jako celku na stejné úrovni. Produktivita práce ze stavebních prací podle dodavatelských smluv se vyvíjela příznivě – za sledované období vzrostla o více jak 40 %.

Vývoj zaměstnanosti a mezd ve stavebnictví v Ústeckém kraji v letech 2000 až 2003

	2000	2001	2002	2003	Index 2003/2000
Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyz. osoby)	11 940	11 388	11 043	11 186	93,7
z toho dělníci na stavebních pracích	8 737	8 255	8 118	8 105	92,8
Průměrný evidenční počet zaměstnanců na 1 podnik	58	57	54	53	91,4
Průměrná hrubá měsíční mzda 1 zaměstnance (v Kč)	12 043	12 968	13 992	14 899	123,7
Produktivita práce ze stavebních prací podle dodavatelských smluv (v Kč b. c.)	898 459	1 032 680	1 228 598	1 271 703	141,5

V Ústeckém kraji bylo v roce 2003 vydáno celkem 7 795 **stavebních povolení**, což je pouze o 39 stavebních povolení více než v roce 2000, ale v letech 2001 i 2002 bylo zaznamenáno snížení počtu vydaných stavebních povolení. V průběhu sledovaných let se také měnila struktura vydaných povolení – zvyšoval se podíl stavebních povolení na budovy (především bytové) a naopak klesl podíl povolení na

stavby sloužící k ochraně životního prostředí a na ostatní stavby. V roce 2003 byla celkem vydána stavební povolení na 3 117 bytů (jednak na výstavbu nových, jednak na stavební úpravy stávajících), což je o 515 bytů (o 19,8 %) více než v roce 2000. V roce 2002 bylo ale zaznamenáno snížení počtu těchto stavebních povolení. Významně se změnila i průměrná hodnota na jedno stavební povolení. Zatímco v roce 2000 to bylo 2 244 tis. Kč na jedno povolení, v roce 2003 je to jen 1 741 tis. Kč, což představuje snížení o 22,4 %. V porovnání s ostatními kraji by podle vydaných stavebních povolení mělo vzniknout nejvíce nových bytů ve Středočeském kraji a v Praze, zatímco v Ústeckém kraji se v přepočtu na tisíc obyvatel buduje nejméně bytů v ČR. Na celkovém počtu vydaných stavebních povolení v České republice v roce 2003 se Ústecký kraj podílel 5,2 %.

Vydaná stavební povolení v Ústeckém kraji v letech 2000 až 2003

	2000	2001	2002	2003	Index 2003/2000
Vydaná stavební povolení celkem	7 756	7 210	7 470	7 795	100,5
v tom v % na stavby:					
budovy	50,4	58,5	59,4	62,0	11,6 ¹⁾
v tom:					
bytové	25,7	30,6	32,4	37,2	11,5 ¹⁾
nebytové	24,8	27,9	27,0	24,8	0,0 ¹⁾
na ochranu životního prostředí	24,4	18,5	20,9	16,2	-8,2 ¹⁾
ostatní	25,1	23,0	19,7	21,8	-3,3 ¹⁾
Předpokládaná hodnota staveb, na něž byla vydaná stavební povolení v mil. Kč	17 405	19 821	15 868	13 572	78,0
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení v tis. Kč	2 244	2 749	2 124	1 741	77,6

¹⁾ rozdíl 2003 - 2000 v bodech

OBČANSKÁ VYBAVENOST Školství

Na území Ústeckého kraje se k 31. 12. 2003 nacházelo 326 mateřských škol, 259 základních škol, 24 gymnázií, 73 středních odborných škol, 47 středních odborných učilišť, 10 vyšších odborných škol a 1 vysoká škola. Vzhledem k nepříznivému demografickému vývoji má počet žáků mateřských a základních škol klesající tendenci. Ve školním roce 2003/2004 navštěvovalo třídy mateřských škol 22 257 dětí, což je o 867 méně než ve školním roce 1999/2000. Do lavic základních škol usedlo ve školním roce 1999/2000 celkem 87 tisíc žáků, ale během 5 let se jejich počet snížil o 8 tisíc. Velký nárůst počtu žáků na středních odborných školách ukazuje na rostoucí zájem mladých lidí dosáhnout středního vzdělání. Poněkud ubývá studentů vyšších odborných škol. V Ústeckém kraji ve školním roce 1999/2000 navštěvovalo vyšší odborné školy 1 501 studentů, jejich počet však během sledovaného období klesl na současných 1 379. Značný úbytek byl především zaregistrován ve školním roce 2000/2001 (-28 %). Rostoucí zájem však je v Ústeckém kraji o vysokoškolské studium. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně pro školní rok 2003/2004 otevřela 5 fakult. Kromě pedagogického vzdělání naše univerzita nabízí další atraktivní výukové programy, např. obory zaměřující se na ekologii a životní prostředí nebo na sociální sféru. Také počet studentů vysoké školy vzrostl, a to o 7,6 % za posledních 5 let.

Třídy a žáci podle stupně škol

	Třídy ¹⁾					Žáci ²⁾ (denního studia)				
	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004
Mateřské školy	1 028	1 002	978	976	968	23 124	22 422	22 157	22 289	22 257
Základní školy	3 889	3 860	3 807	3 733	3 622	87 342	86 431	84 280	81 532	79 054
Gymnázia	304	322	320	343	338	7 840	8 451	8 477	8 977	8 972
Střední odborné školy	614	698	702	733	730	13 017	15 502	15 550	15 756	16 064
Střední odborná učiliště	716	711	761	750	737	15 620	15 846	16 496	16 699	16 737
Vyšší odborné školy	9	9	9	10	10	1 501	1 080	1 157	1 127	1 379
Vysoké školy	1	1	1	1	1	3	3	4	4	5

¹⁾ u vyšších odborných a vysokých škol - počet škol

²⁾ u vysokých škol - počet fakult

Věda a výzkum

V období let 2001 až 2003 vzrostly v Ústeckém kraji tuzemské výdaje na výzkum a vývoj z 500 mil. Kč na 605 mil. Kč, což představuje 1,9 % výdajů v tomto oboru v České republice. Výzkum a vývoj je spojen především s tradičními rezorty průmyslu, např. chemickým průmyslem a dobýváním hnědého uhlí, ale i s ochranou životního prostředí.

Kultura a sport

V období let 2000 – 2003 nedošlo v Ústeckém kraji k velkým změnám v počtech **kulturních zařízení**, pouze v průběhu sledovaného období ubylo 8 % veřejných knihoven. Na území Ústeckého kraje je možno navštívit 62 stálých kin a multikin, 356 veřejných knihoven včetně poboček, 41 muzeí, 41 galerií, 15 divadel a 11 přírodních amfiteátrů. Ani v počtu zařízení, určených ke sportování, nedošlo ve sledovaném období téměř k žádným změnám. Pouze byl zaznamenán 6 % úbytek koupališť a bazénů. V kraji se v roce 2003 nacházelo 118 koupališť a bazénů, z toho 29 krytých, 385 hřišť, 327 tělocvičen, 65 stadionů včetně krytých a 20 zimních stadionů včetně krytých. K 31. 12. 2003 se na území Ústeckého kraje nacházelo 22 nemovitých kulturních památek zpřístupněných návštěvníkům za vstupné. Tyto památky shlédlo 291 342 návštěvníků a celkem bylo vybráno 5 226 tisíc Kč na vstupném.

Zdravotnictví

V Ústeckém kraji se v období let 2000 – 2003 zvýšil **počet lékařů** ve státních i nestátních zařízeních z 2 572 na 2 681, přičemž velký nárůst zaznamenal počet lékařů v nestátních zařízeních, a to o 61,2 %. Tito lékaři tvoří většinu z celkového počtu lékařů v Ústeckém kraji (97,7 %). K 31. 12. 2003 se zvýšil i počet lékařů a středních zdravotnických pracovníků na 1 000 obyvatel.

V Ústeckém kraji bylo k 31. 12. 2003 celkem 20 nemocnic. Za poslední 4 roky klesl počet lůžek v nemocnicích o 5 % na 5 757. Tento pokles je způsoben tlakem Ministerstva zdravotnictví České republiky na nemocnice, aby snižovaly počty lůžek na málo využitých odděleních, a tím docházelo k úsporám finančních prostředků a snížení počtu zdravotního personálu. Počet hospitalizovaných v Ústeckém kraji stoupl z původních 168 865 osob v roce 2000 o 8,1 % na 182 583 v roce 2003, ale snížil se počet ošetřovacích dnů o 13 259 a rovněž se snížila průměrná ošetřovací doba o 0,8 dne. Léčebny dlouhodobě nemocných tvořily k 31. 12. 2003 téměř dvě třetiny všech odborných léčebných ústavů v Ústeckém kraji a počet jejich lůžek se v období let 2000 – 2003 zvýšil o 95.

Vybrané ukazatele zdravotnictví (rezorty celkem)

	2000	2001	2002	2003		2000	2001	2002	2003
Lékaři celkem ¹⁾	2 572	2 588	2 623	2 681	Samost. ordinace lékařů	1303	1321	1358	1388
z toho v nestátních zařízeních	1 624	1 902	1 960	2 618	pro dospělé	316	316	315	321
Počet lékařů na 1 000 obyvatel	3,1	3,2	3,2	3,27	pro děti a dorost	158	158	158	157
Počet obyvatel na 1 lékaře	322	317	312	306	stomatologů	375	377	374	376
Střední zdrav. pracovníci ¹⁾	8 194	8 305	8 388	8 219	gynekologů	95	97	103	107
Nemocnice	19	19	20	20	specialistů	359	373	408	427
počet lůžek	6 085	5 992	5 893	5 757	Ostatní samostatná				
Odborné léčebné ústavy	9	11	10	10	zdravotnická zařízení	292	292	266	275
počet lůžek	1 307	1 403	1 436	1400	Hospitalizovaní	168 865	169 552	175 938	182 583
z toho LDN ²⁾	4	4	6	6	Ošetřovací dny	1 561 327	1 521 506	1 516 758	1 548 068
počet lůžek	343	373	472	438	Využití lůžek ve dnech	254,4	253,6	256,3	264,2
Lékárny a výdejny ³⁾	169	180	189	194	Průměrná ošetřovací doba	9,3	9,0	8,6	8,5

1) přepočtený počet

2) léčebny dlouhodobě nemocných

3) bez detašovaných pracovišť

Ve sledovaném období poklesl v Ústeckém kraji počet **nemocensky pojištěných osob** o 6 %. Počty nově hlášených případů pracovní neschopnosti na 100 nemocensky pojištěných osob vykazují též pokles, a to z 82,52 v roce 2000 na 80,56 v roce 2003. Počet kalendářních dnů pracovní neschopnosti v rozmezí let 2000 – 2003 se sice o 66 675 kalendářních dnů snížil, ale průměrná doba trvání jednoho případu pracovní neschopnosti vzrostla o 2,25 dne. Průměrné procento pracovní neschopnosti je v mezikrajovém porovnání čtvrté nejnižší po Praze, kraji Středočeském a Karlovarském.

Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz

	2000	2001	2002	2003		2000	2001	2002	2003
Průměrný počet osob nemocensky pojištěných	309 700	306 346	295 831	291 603	Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti (kal. dny)	28,81	29,01	31,34	31,06
Nově hlášené případy pracovní neschopnosti	255 550	260 885	234 181	234 919	v tom pro nemoc	28,11	28,35	30,73	30,42
v tom: pro nemoc	239 499	244 743	218 270	219 997	pro pracovní úrazy	41,49	40,31	41,44	41,62
pro pracovní úrazy	6 469	6 532	6 217	5 882	pro ostatní úrazy	37,76	38,06	38,49	39,69
pro ostatní úrazy	9 582	9 610	9 694	9 040	Průměrný denní stav práce neschopných	20 117	20 735	20 106	19 989
Kalendářní dny pracovní neschopnosti	7 362 680	7 568 160	7 338 671	7 296 005	Průměrné procento pracovní neschopnosti	6,496	6,768	6,796	6,855
v tom: pro nemoc	6 732 453	6 939 125	6 707 937	6 692 437	v tom pro nemoc	5,940	6,206	6,212	6,288
pro pracovní úrazy	268 452	263 289	257 646	244 811	pro pracovní úrazy	0,237	0,235	0,239	0,230
pro ostatní úrazy	361 775	365 746	373 088	358 757	pro ostatní úrazy	0,319	0,327	0,346	0,337

Sociální péče

V oblasti sociální péče zaznamenává Ústecký kraj v posledních letech víceméně stagnaci ve vývoji **počtu zařízení**. V období let 1999 – 2002 klesl počet míst v dětských domovech téměř o 9 % na 956. Naopak míst v ústavech sociální péče pro dospělé přibýlo o 2,1 % a nyní jich je 916 při počtu 10 ústavů. V ústavech sociální péče pro mládež míst také přibýlo, a to o 2,4 % na 1 569 míst ve 26 ústavech. V kraji najdeme 34 domovů důchodců s 3 957 místy a 20 domovů – penzionů pro důchodce se 1 542 místy. V 70 domech s pečovatelskou službou se nachází 2 279 bytových jednotek.

V roce 2003 žilo v Ústeckém kraji celkem 200 253 **příjemců důchodů**, z nichž 50,2 % pobíralo plný starobní důchod, 12,9 % pobíralo plný invalidní důchod a 7,8 % pobíralo částečný invalidní důchod. Příjemci vdovských důchodů (včetně kombinovaných) tvořili 23,1 % z celkového počtu příjemců důchodů. Průměrná měsíční výše plného starobního důchodu vzrostla od roku 2000 z 6 337 Kč na 7 085 Kč. Počet přiznaných dávek v období let 2000 – 2003 klesl z 3 691 507 na 3 518 082. Pokles počtu dávek byl způsoben zejména zánikem dvou druhů dávek – příspěvku na teplo a příspěvku na nájemné. K 31. 12. 2003 bylo z přiznaných dávek celkem nejvíce přidavků na dítě (55,6 %) a sociálních příplatků (14,6 %). Následují příspěvky na bydlení, příspěvky na dopravu a rodičovské příspěvky. Celková hodnota vyplacených dávek v období 2000 – 2003 vzrostla z původních 3 000 529 tis. Kč na současných 3 149 048 tis. Kč. Z celkového objemu vyplacených dávek představovalo 35,4 % přídavek na dítě, 22,3 % rodičovský příspěvek a 21,7 % sociální příplatek. Výdaje na dávky nemocenského pojištění dosáhly v roce 2003 částky 2 244 968 tis. Kč, což bylo o 20,1 % více než v roce 2000. Nemocenské dávky činily 86,2 %, peněžitá pomoc v mateřství 10,7 % a podpora při ošetřování člena rodiny 3,0 % z celkového objemu výdajů.

K 31. 12. 2002 bylo v Ústeckém kraji evidováno 16 772 držitelů průkazů zdravotně postižených, z toho 10,1 % ve věku do 18 let. Oproti roku 2000 poklesl celkový počet držitelů průkazů o necelých 23 %, u věkové skupiny do 18 let o 17,5 %. Počet osob v evidenci sociálně potřebných klesl od roku 2000 o 10,8 % na 34 999 v roce 2002. Klesá i počet osob, jimž byla poskytnuta pečovatelská služba z 6 405 v roce 2000 na 4 749 v roce 2002. Výdaje na pečovatelskou službu se rovněž v tomto období snížily z původních 62 448 tis. Kč v roce 2000 o 27,6 % do roku 2002.

TECHNICKÁ VYBAVENOST

Ústeckým krajem procházejí důležité železniční a silniční dopravní tepny, proto má toto území významnou polohu zejména pro vazbu na Evropskou unii. Teplickým a litoměřickým okresem vede důležitá mezinárodní trasa E 55 spojující jih a sever Evropy, která v obci Cínovec opouští naši republiku a směřuje dále do Drážďan. Hlavní prioritou kraje v současné době je dostavba dálnice D8 přes komplikované území chráněné krajinné oblasti České středohoří. Dálniční úsek bude součástí koridoru vedoucího z Berlína přes Drážďany, Prahu, Bratislavu, Budapešť a Sofii do Istanbulu. Krajem dále prochází významná spojnice Praha – Louny – Chomutov směřující k hraničnímu přechodu v obci Hora sv. Šebestiána. Další důležitý silniční tah směřuje z Karlovarského kraje podél Krušných hor do severní části Libereckého kraje.

Celková **silniční síť** v kraji měří 4 182 km, 29 km je zatím dokončené dálnice, silnice 1. třídy tvoří 11,7 %, silnice 2. třídy 21,7 % a 66 % připadá na silnice 3. třídy. Z pohledu jednotlivých okresů má nejmenší podíl silnic 1. třídy okres Litoměřice (6,6 %), který je zároveň okres s největším podílem silnic 3. třídy (69,3 %). Relativně nejvíce silnic 1. třídy má okres Most (21,4 %).

Ve srovnání s ostatními čtrnácti kraji má náš kraj po Středočeském druhou nejdelší provozní délku **železničních tratí** (1 038 km). Nejdůležitějším železničním tahem je mezinárodní trať vedoucí z Prahy přes Lovosice na Děčín a dále do Německa.

V lodní dopravě má nezastupitelné místo řeka Labe, jejíž tok prochází od východu až na severozápad a umožňuje tak lodní přepravu nejen tuzemskou, ale přes celé území SRN až k Severnímu moři.

Úroveň dopravní a technické infrastruktury

Rok	Dopravní infrastruktura				Podíl obcí vybavených (v %)			
	provozní délka železničních tratí v km	délka silnic v km	z toho		veřejným vodovodem	kanalizací	kanalizací s napojením na ČOV	plynem ze sítě
			silnice 1. třídy	silnice 2. třídy				
2000	1 028	4 170	502	886	96,6	56,5	44,6	48,3
2001	1 033	4 164	489	901	96,6	57,3	46,3	54,5
2002	1 033	4 152	487	900	97,2	61,6	50,3	56,2
2003	1 038	4 152	487	900	97,2	61,6	50,3	62,1

Ústecký kraj patří mezi kraje s nejvyšší vybaveností **vodovody** pro veřejnou potřebu. 97 % všech obcí v kraji má vybudován vodovod, obce s více než 500 obyvateli mají vodovod všechny. Kanalizace pro veřejnou potřebu je vybudována ve 218 obcích a městech tj. v 61,6 % obcí kraje, **kanalizaci** s koncovou ČOV má 178 obcí, (tj. 50,3 %). Lze konstatovat, že úroveň technické infrastruktury stoupá. Jestliže v roce 2000 byl podíl obcí, které jsou **plynifikovány**, 48,3 %, tak v roce 2003 jich bylo již 62,1 %. Obce do 500 obyvatel tvoří polovinu obcí kraje a většinou vykazují nižší technickou vybavenost, pouze 40 % těchto obcí je plynifikováno a 31 % má kanalizaci s napojením na ČOV.

Hlavním dodavatelem pitné vody v našem kraji jsou Severočeské vodovody a kanalizace a. s., jen některé vodovody jsou provozovány obecními úřady. U převážné většiny vodovodů je zdrojem voda podzemní. V roce 2003 bylo v Ústeckém kraji vyrobeno 73,4 mil. m³ pitné vody, což představuje snížení oproti roku 2000 o 1,5 mil. m³. Objem vypouštěných odpadních vod klesl, z 45,9 mil. m³ v roce 2000 na 43,6 mil. m³ v roce 2003. Naopak objem čištěných odpadních vod se zvýšil z 37,3 mil. m³ (tj. 81,3 % objemu vypouštěných odpadních vod) v roce 2000 na 37,6 mil. m³ (tj. 86,1 % objemu vypouštěných odpadních vod) v roce 2003.

Také z údajů sčítání lidu, domů a bytů lze uvést, že během deseti let mezi sčítáními se zvýšil počet bytů 1. kategorie o 16,7 procentního bodu. Technická úroveň bytů se zlepšila téměř ve všech ukazatelích. V našem kraji má z celkového počtu trvale obydlených bytů 98,7 % vodovod v bytě, plynem ze sítě je vybaveno 66,9 % bytů, 95,3 % bytů je vybaveno koupelnou (sprchovým koutem) a 93,9 % splachovacím záchodem. Podíl bytů, které měly přípojku na kanalizační síť, vzrostl za 10 let ze 77,9 % na 82,7 %. Pozitivně lze i hodnotit používání domácích čistíček odpadních vod, zejména v rodinných domech 1,1 %.

CESTOVNÍ RUCH

V Ústeckém kraji v letech 2000 – 2003 klesl **počet ubytovacích zařízení** z 610 na 457 a tím také klesl počet pokojů o necelých 17 % na 8 187. Počet **lůžek** se snížil z 25 942 na 21 682. Cizinci jako návštěvníci Ústeckého kraje tvořili k 31. 12. 2003 celkem 40,5 % všech hostů. Vzhledem k sousedství kraje se SRN k nám nejvíce hostů z řad cizinců jezdí právě z Německa. Oproti minulým letům zde zaznamenáváme velký nárůst počtu hostů ze Slovenska, naopak lehce poklesl zájem hostů z Nizozemska. Rovněž klesl průměrný počet přenocování ze 4,2 v roce 2000 na současných 3,7. Průměrná doba pobytu návštěvníků z ciziny naopak ve sledovaném období vzrostla ze 4,6 dne na 5,0 dní.

V porovnání s ostatními kraji se Ústecký kraj řadí na 10. místo v počtu hromadných ubytovacích zařízení, přičemž v celé České republice je jich 8 211. V počtu hostů se Ústecký kraj řadí na předposlední 13. místo. Nejvíce hostů, a to i z řad cizinců, navštívilo hlavní město Prahu (více než 3 miliony). Českou republiku navštívilo v roce 2003 více než 11 milionů hostů.

Do Ústeckého kraje bylo k 31. 12. 2003 uskutečněno téměř 1 484 tisíc kratších tuzemských cest s průměrným počtem 2,0 přenocování. Průměrné výdaje na jednu kratší cestu činily 727 Kč. Delších tuzemských cest s průměrným počtem 8,4 přenocování se uskutečnilo více než 507 tisíc a průměrné výdaje na jednu delší cestu činily 2 060 Kč, což je nejméně ze všech krajů České republiky.

Cestovní ruch v letech 2000 - 2003

	2000	2001	2002	2003	2003 / 2000
Hosté příjezdy	507 091	465 659	326 905	385 204	76,0
v tom:					
Česká republika	319 230	281 426	203 682	229 176	71,8
cizinci	187 861	184 233	123 223	156 028	83,1
z toho:					
Německo	79 337	82 314	65 606	86 629	109,2
Slovensko	7 666	11 468	8 719	12 346	161,0
Nizozemsko	12 128	13 901	7 777	11 307	93,2
Přenocování	2 141 814	1 642 320	1 207 512	1 408 274	65,8
Česká republika	1 468 705	1 016 765	697 516	784 700	53,4
cizinci	673 109	625 555	509 996	623 574	92,6
Průměrná doba pobytu	5,2	4,5	4,7	4,7	90,4
Česká republika	5,6	4,6	4,4	4,4	78,6
cizinci	4,6	4,4	5,1	5,0	108,7

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Chráněná území

Velkoplošná chráněná území představují národní parky a chráněné krajinné oblasti, mezi maloplošná chráněná území patří národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní památky a přírodní rezervace.

Na území Ústeckého kraje se rozkládá jeden ze čtyř národních parků v naší zemi. Národní park České Švýcarsko, vyhlášený v roce 2000, o rozloze 7 900 ha, navazuje na Národní park Saské Švýcarsko, který se rozprostírá na území SRN a byl zřízen o deset let dříve. Hlavním předmětem ochrany národního parku je především unikátní geomorfologie pískovcového skalního města a množství vzácných rostlinných a živočišných druhů, které jsou na toto území vázány. Oba národní parky představují reprezentativní ukázkou kvádrových pískovců, která nemá v Evropě obdoby. Neméně úžasnou je chráněná krajinná oblast Labské pískovce, dále na území našeho kraje zasahují chráněné oblasti České Středohoří, Kokořínsko a Lužické hory.

Počet a rozlohu maloplošných chráněných území v Ústeckém kraji znázorňuje tabulka.

Maloplošná chráněná území

	Počet				Plocha (ha)			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Celkem	118	119	128	136	2 800	2 810	2 961	3 058
národní přírodní památky	13	13	13	13	111	111	111	111
národní přírodní rezervace	11	11	11	11	784	784	784	784
přírodní památky	52	53	57	61	691	701	716	756
přírodní rezervace	42	42	47	51	1 215	1 215	1 351	1 408

Ovzduší

Kvalitu ovzduší hodnotíme podle celkového množství emisí vybraných základních znečišťujících látek, kterými jsou tuhé znečišťující látky, oxid siřičitý, oxidy dusíku, oxid uhelnatý a amoniak, jehož koncentrace se sleduje od roku 2001 místo uhlovodíků. Zdroje znečišťování ovzduší byly podle zákona o ovzduší rozděleny na stacionární (velké, střední a malé) a mobilní.

Legislativní změny stanovující přísné emisní limity nabyly účinnosti ke konci roku 1998, takže nejvýraznější poklesy v emisních hodnotách znečišťujících látek byly zaznamenány do roku 1999, kdy proti roku 1997 v našem kraji u stacionárních zdrojů klesly emise tuhých látek o 73 %, oxidu siřičitého o 62 %, oxidu uhelnatého o 37 % a oxidů dusíku o necelých 14 %. Od roku 1999 se situace stabilizovala, ale v případě velkých zdrojů znečištění (REZZO1) byl do roku 2002 zaznamenán opětovný (proti období před rokem 1998 mírný) nárůst emisí. Hlavními velkými zdroji znečištění ovzduší jsou v našem kraji tepelné elektrárny, protože celková výroba elektrické energie v České republice v hodnoceném období vzrostla při zachování podílu tuhých paliv.

Mezi roky 1997 a 1999 klesly hodnoty základních znečišťujících látek u malých a středních zdrojů znečištění v rozmezí od třiceti do čtyřiceti procent a na rozdíl od velkých zdrojů znečištění tento pokles pokračoval i v následujících letech.

Emise základních znečišťujících látek REZZO 1

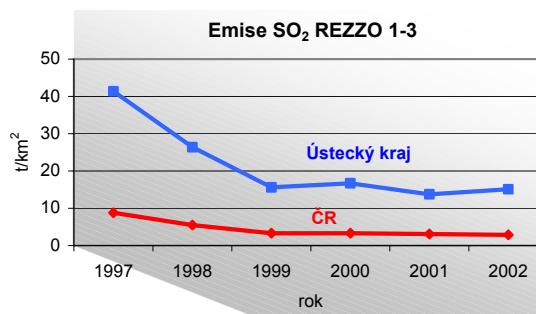
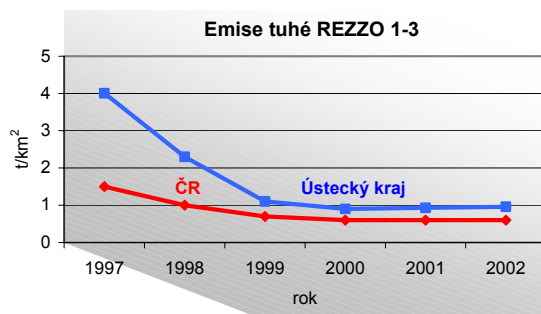
	1999	2000	2001	2002	t/rok Index 02/99
Tuhé látky	2 851,6	2 697,8	2 827,9	3 299,4	115,7
Oxid siřičitý SO ₂	77 276,2	84 400,0	68 455,8	77 755,2	100,6
Oxidy dusíku NO _x	54 742,8	61 051,1	59 774,5	62 027,7	113,3
Oxid uhelnatý CO	6 961,3	6 967,2	7 652,5	8 872,5	127,5

Emise základních znečišťujících látek REZZO 2 - 3

	1999	2000	2001	2002	t/rok Index 02/99
Tuhé látky	3 003,2	2 265,1	2 132,2	1 810,6	60,3
Oxid siřičitý SO ₂	6 015,8	4 833,8	4 805,6	2 843,9	47,3
Oxidy dusíku NO _x	1 510,3	1 385,0	1 492,6	1 145,9	75,9
Oxid uhelnatý CO	14 759,5	12 307,1	13 541,8	7 555,3	51,2

Mezi okresy Ústeckého kraje vykazuje nejvyšší naměřené hodnoty koncentrací základních znečišťujících látek po celé hodnocené období okres Chomutov, následují okresy Most a Teplice a okres Louny vykazuje poměrně vysoké hodnoty koncentrací oxidů dusíku.

V porovnání s ostatními kraji byly v Ústeckém kraji naměřeny extrémně vysoké měrné hodnoty zejména oxidu siřičitého a oxidů dusíku, vysoké byly i koncentrace tuhých emisí a oxidu uhelnatého.

Odpady

Statistické zjišťování produkce odpadů se provádí prostřednictvím statistického výkazu u ekonomických subjektů s 20 a více zaměstnanci (u odvětví, která se zabývají nakládáním s odpadem OKEČ 90 vykazují všechny subjekty, OKEČ 37 a 5157 subjekty od 5 zaměstnanců), v případě komunálního odpadu je vybrán soubor obcí a údaje za ČR jsou dopočteny. Od 1. 1. 2002 vstoupil v platnost nový zákon č.185/2001 Sb. o odpadech, který zavádí novou definici odpadu a některých základních pojmů. Z tohoto důvodu lze v případě podnikového odpadu provést pouze srovnání posledních dvou let, u komunálního odpadu produkovaného obyvatelstvem lze srovnávat celé čtyřleté období.

Z celkového množství odpadu vyprodukovaného v našem kraji v roce 2003 vzniklo 87 % činností podniků a 13 % pochází z obcí. Z celkového obecního odpadu je 82 % odpadu komunálního, zbývající část tvoří například stavební a demoliční odpady, jejichž původcem je obec.

Hodnotíme-li objem vyprodukovaného podnikového odpadu, došlo meziročně k jeho snížení o 12 %. V množství tohoto odpadu na jednoho obyvatele je náš kraj s objemem 1,9 mil. t na šestém místě v mezikrajovém srovnání. Množství komunálního odpadu vyprodukovaného v České republice se výrazně nezvyšuje a ustálilo se na hodnotách kolem 280 kg na jednoho obyvatele. Náš kraj s 316 kg v roce 2003 tento průměr převyšuje, ale jeho tendence jsou spíše klesající, v porovnání s ostatními je náš kraj v pořadí druhý v ČR za krajem Středočeským.

Z hlediska nakládání s odpady v roce 2003 se z celkového množství odpadů v našem kraji zlikvidovalo 20 % skládkováním, 59 % bylo použito na rekultivace či terénní úpravy, 4 % se spalovalo a pouze 3 % byla použita k recyklaci nebo kompostování.

Investice na ochranu životního prostředí

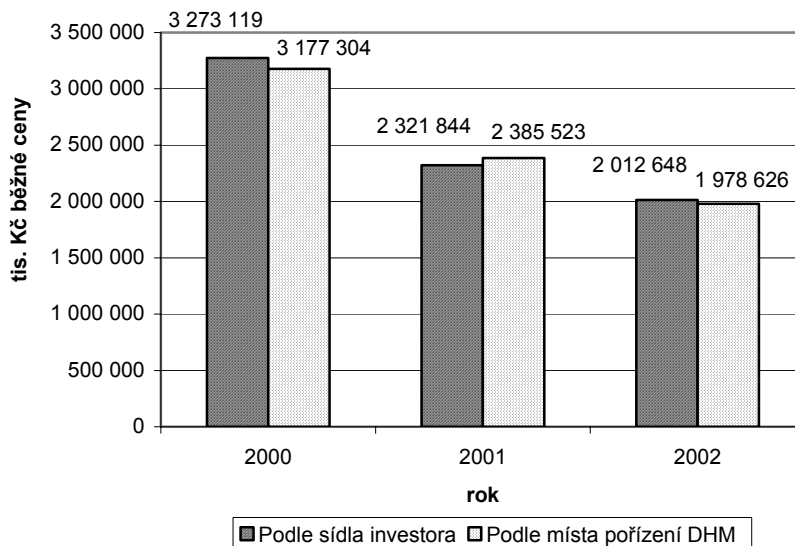
Od roku 2000 do roku 2002 investice na ochranu životního prostředí v Ústeckém kraji postupně klesají. V roce 2000 byl pořízen dlouhodobý majetek v celkové výši 3,3 mld. Kč, což bylo 15,3 % z celkových pořízených investic na ochranu životního prostředí v České republice. V roce 2001 to bylo 2,3 mld. Kč (11,67 % z ČR celkem) a v roce 2002 již jen 2,0 mld. Kč. To je 13,49 % z investic na ochranu životního prostředí v ČR celkem.

Největší podíl investic na ochranu životního prostředí v Ústeckém kraji v roce 2000 byl určen na ochranu ovzduší a klimatu (65,0 %) a tento trend pokračoval i v letech 2001 (49,9 %) a 2002 (59,7 %).

Dále bylo nejvíce investováno v oblasti ochrany vod a to ročně v průměru 31,7 %. Do oblasti nakládání s odpady bylo v roce 2000 investováno 101 490 tis. Kč, v roce 2001 to bylo 115 562 tis. Kč a v roce 2002 jen 73 406 tis. Kč.

V letech 2000-2002 bylo pořízeno nejvíce investic z vlastních zdrojů (v průměru za tyto tři roky 64,1 %) a dále z návratných úvěrů (průměr za roky 2000 – 2002 dosáhl 22,2 %).

**Pořízené investice na ochranu životního prostředí
v Ústeckém kraji**

ZÁVĚR

- Ústecký kraj má nejmladší věkovou strukturu, průměrný věk v roce 2003 byl 38,5 roku (ČR 39,5 roku).
- Podílem trvale obydlených rodinných domů je kraj na jednom z posledních míst v České republice.
- Více jak 20 % všech zaměstnaných v kraji pracuje ve zpracovatelském průmyslu.
- Ve sledovaném čtyřletém období se průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců kraje (na fyzické osoby) zvýšila o 22,6 % při průměrném meziročním navyšování o 7 % a v roce 2003 dosáhla 15 317 Kč.
- Počet uchazečů o zaměstnání se zvýšil ze 66,6 tisíc v roce 2000 na 76,5 tisíc ke konci roku 2003.
- Registr ekonomických subjektů evidoval k 31. 12. 2003 v našem kraji 163 393 subjektů.
- V porovnání s rokem 2000 se v roce 2003 osevní plochy v kraji snížily o 17 %.
- Mezi lety 2000 a 2003 klesl počet zaměstnanců v průmyslu o 11 % (v ČR o 4 %), největší pokles byl zaznamenán v odvětví dobývání nerostných surovin.
- V mezikrajořovém porovnání má Ústecký kraj třetí nejvyšší tržby v průmyslu na jednoho zaměstnance.
- Produktivita práce ze stavebních prací podle dodavatelských smluv vzrostla mezi lety 2000 2003 o více jak 40 %.
- Průměrné procento pracovní neschopnosti je v našem kraji čtvrté nejnižší po Praze, kraji Středočeském a Karlovarském.
- Náš kraj má po Středočeském kraji druhou nejdelší provozní délku železničních tratí.
- Na území Ústeckého kraje se rozkládá jeden ze čtyř národních parků v naší zemi, Národní park České Švýcarsko.